

Kuopion Tahkon alueen kestävän matkailun tavoitteet

Loppuraportti 23.9.2019

KUOPIO

 KierRe

Kuvat: Kuopio Tahko markkinointi

Pohjois-Savon liitto tukee
maakunnan
menestystä

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto
Euroopan sosiaalirahasto

Työn tavoite

- Laatia yhteistyössä Tahkon alueen keskeisten sidosryhmien kanssa Kestävän matkailun tavoitteet Tahkon alueelle.
- Luoda Tahkon oma sitoumus ja tahtotila kestävän matkailun edistämiseksi, johon mahdollisimman moni alueen keskeisistä toimijoista sitoutuu.
 - toimii aloituksena tulevalle kehitystyölle
- Sitouttaa alueen toimijat toteuttamaan resurssiviisautta ja kestävää matkailua alueella.
- Työ sisältää myös lyhyen kartoituksen Suomessa olevista kestävän matkailun ohjelmista tai sertifikaateista.
- Kehittämistoimien tuloksena profiloitua kestävän matkailun vetovoimaisena kansainvälisenä kohteena.
- Työssä tuodaan esille Tahkon alueen nykytilanne kestävän matkailun osalta ja valitaan kehittämiskohteet sekä määritetään yhteinen visio (ns. tiekartta).

Työn toteuttaminen

- Työ toteutettiin kesä-syyskuussa 2019.
- Tahkon kestävän matkailun nykytilaa selvitetään olemassa olevien asiakirjojen, suunnitelmien yms. kirjallisen materiaalin avulla.
- Yrityksille ja muille alueen keskeisille toimijoille suunnattiin sähköisen Webropol-kysely. Kysely sisälsi kysymyksiä yritysten liiketoiminnasta, kestävän matkailun sertifiointeista, suunnitelmista ja muista jo tehdyistä kestävyiden toimista kaikilta kestävyiden osa-alueilta (ekologiset, sosiokulttuuriset ja taloudelliset) sekä yrityksen kohtaamista haasteista toteuttaessaan kestävän matkailun toimenpiteitä. Pääosa kysymyksistä oli monivalintakysymyksiä. Kysely ja muistutus lähetettiin Tahko.com – uutiskirjettä 1.7. ja 30.7. ja osoitteistoa hyödyntäen sekä Kuopio-Tahko Markkinointi Oy:n kautta. Lisäksi 10 yritystä kontaktoitiin puhelimitse vastausmäärän kasvattamiseksi ja työpajaosallistumisen aktivoimiseksi. Kyselyyn vastasi 14 yritystä.
- Yrityksille ja sidosryhmille suunnattu Tahkon kestävän matkailun visio ja tavoitteet –työpaja pidettiin 21.8.2019 klo 12.30-16 Break Sokos Hotel Tahkolla. Työpajakutsu lähetettiin 15.7. ja muistutus 30.7. hyödyntäen samoja tapoja kuin kyselynkin lähettämässä. Työpajaan osallistui 13 henkilöä.
- Työpajan osallistujilla oli mahdollista kommentoida työpajan tuloksia sähköisellä padlet-alustalla. Kommentteja antoi viisi tahoa: *"Selkä suunnitelma, ei liian raskas, realistinen aikataulu ja tavoitteet"*. Luonnoksia muokattiin kommenttien perusteella. Lisäksi alueen yrittäjillä oli mahdollisuus kommentoida luonnoksia visiosta, sitoumuksesta ja päätoimenpiteistä sekä alustalla että sähköpostitse. Kommentteja ei tällä kierroksella tullut yhtään.
- Työn esittely – ja sitouttamistilaisuus pidettiin 23.9.2019 Tahkon matkailun aamukahvien yhteydessä.
- Ohjausryhmä kokoontui kaksi kertaa 19.9. ja 14.8.2019. Lisäksi hankkeen aikana pidettiin aktiivisesti yhteyttä sähköpostitse ja puhelimitse.
- Työn laati FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:n kestävän matkailun tiimi.

Kestävän matkailun kehittämisen viitekehys

Taustalla vaikuttavat strategiat ja suunnitelmat (1/2)

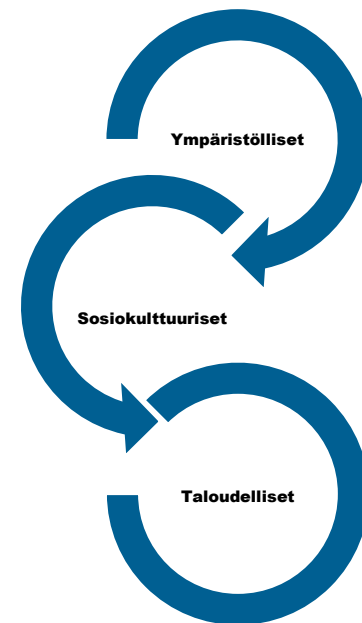
- Kuopion kaupungilla on monia eri strategioita ja suunnitelmia, jotka tukevat myös Tahkon kestävän matkailun edistämistä.
- **Kuopion kaupungin strategiassa** yksi neljästä päätavoitteesta on olla resurssiviisas Kuopio. Se pitää sisällään viisaan liikkumisen, energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian sekä kiertotalouden ja resurssien viisaan käytön. Tämä sekä strategian muut päätavoitteet eli kasvava, hyvinvoiva ja uudistuva Kuopio, tukevat kestävää matkailun edistämistä.
- Kuopion **resurssiviisaisuusohjelmassa** matkailu on nostettu esille useammassakin kohdassa. Tavoitteissa on mm. seuraavat kohdat:
 - Kuopio on kansainvälisesti tunnettu kestävän luontomatkailun kaupunki (2030), jonka toimenpiteinä ovat kestävän matkailun edistäminen ja Kuopion alueelle kestävän luontomatkailun edistämisen tavoitteiden laadinta sekä Tahkon alueelle kestävän matkailun edistämisen tavoitteiden laadinta.
 - Savolainen lähi- ja luomuruoka on tunnettua ja käytössä laajasti. Kuopion alue on kansainvälisesti tunnettu gastronominen ruokamatkailukohde (2030), toimenpiteenä mm. savolaisen lähiruokabrändin luominen ja sen markkinoiminen myös matkailijoille.
 - Helposti saavutettavat puhtaat luonnonvedet ovat matkailuvaltti ja asukkaiden hyvinvoinnin lähde. (2030)
 - Kuopio on kansainvälisesti tunnettu luonto- ja vesimatkailukaupunki sekä kansainvälinen vesiosaamisen keskus. (2050)
- Kuopion **luonnon monimuotoisuuden turvaaminen toimintaohjelma** 2014-2020 luo puolestaan luontomatkailulle paremmat toimintaedellytykset.
- Kuopion **pyöräilyn edistämishjelmassa** pyörämatkailun edistäminen on nostettu yhdeksi toimenpidetekonaisuudeksi. Tavoitteena on viestiä aktiivisesti Kuopion seudun pyöräilymatkailun mahdollisuuksista, sekä pyörämatkailua ja siihen liittyviä palveluita kehittämällä houkutella yhä uusia matkailijoita Kuopion alueelle ja tarjota tutuille matkajille uusia elämyksiä. Erityisesti Tahkon ja Puijon maastopyöräilymahdollisuuksista tulee viestiä aktiivisesti ja systemaattisesti. Konkreettisenä toimenpiteenä laaditaan pyörämatkailun kehittämissuunnitelma painopisteenä Tahkon ja Puijon alueet, sisältäen muun muassa markkinointimateriaalin, vuokratyöväestön kehittämisen sekä maasto-, retki- ja muiden pyöräilyreittien tunnistamisen. (Elinvoimapaalvelut, 2020)
- **Jätepoliittisen ohjelman visioksi on asetettu** ”Alueella on asukkaiden tarpeita palveleva jätehuolto, jonka avulla edistetään kiertotaloutta ja ympäristönsuojelua”. Visiota tukevia tavoitteita on asetettu neljälle asiakokonaisuudelle, jotka ovat jätteen synnyn ehkäisy, tuotteiden uudelleenkäytön edistäminen ja jätteen tehokas hyödyntäminen, ympäristövastuullisen toiminnan edistäminen jätehuollossa ja riittävä jätehuollon palvelutaso ja kattava palveluverkosto.
- Vuonna 2017 hyväksytty **Kuopion arkkitehtuuripoliittinen ohjelma APOLI** asettaa arkkitehtuurin ja kaupunkirakennustaitteen tavoitteet sekä osoittaa toimenpiteet, joilla tavoitteet toteutetaan. Ohjelma on laadittu hyvän rakentamisen oppaaksi, ja se toimii ohjeena kaupunkiympäristön kehittämiseen ja rakentamiseen liittyvässä päätöksenteossa ja suunnittelussa.
- Kuopion kaupungille laaditaan parhaillaan uutta **ilmastopoliittista ohjelmaa** sekä hiilitase- ja päästövähennysselvitystä. Tavoitteena on, että selvitys valmistuu syksyn 2019 aikana ja uusi ilmastopoliittinen ohjelma viedään valtuuston hyväksyttäväksi tammikuussa 2020.

Taustalla vaikuttavat strategiat ja suunnitelmat (2/2)

- **Tahkon keskustan yleissuunnitelmaluonnos (2019).** Tahkon matkailukeskuksen keskustan liikennejärjestelyjen ja ympäristön kehittämisprojektin tavoitteena on kehittää Tahkosta yksi maan vetovoimaisimmista matkailukeskuksista. Projektin lopputuotteena Tahkon keskustan alueelle laaditaan yleissuunnitelma yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Yleissuunnitelmassa alueelle esitetään uusi kaupunkirakenteellinen suunnitelma ja visio yksityiskohtaisemman suunnitelman pohjaksi. Suunnittelutyön tavoitteena oli luoda alueesta viihtyisä kävelykeskusta, josta on helposti saatavilla erilaisia matkailupalveluita.
- **Tahkon alueen saavutettavuuden ja kestävän liikkumisen edistäminen, Toimintasuunnitelma (3.4.2019).** Keskeisenä laaditussa selvityksessä pidettiin uudenlaista yhteistyötä matkailu- ja liikennepalvelutoimijoiden välillä sekä liikennepalveluista tiedottamisen tehostamista. Priorisoituja toimenpiteitä olivat Kuopio-Tahko -yhteydet junilta talvisesonkina sekä vuoden ympäri, TahkoBus-konseptin kehittäminen, Tahkon ytimen fyysisen ympäristön viihtyisyyden ja liikkumisympäristön kehittäminen, yhteistyöfoorumin perustaminen, markkinointi- ja tiedotussuunnitelma ja -prosessi sekä yhteisrahoitusmallien määrittäminen.
- **Kuopio-Tahkon kansainvälisen matkailun Action Plan 2018-2028** nimeää tärkeimmät asiat (alla), joiden tulee kehittyä kansainvälisen matkailun kasvattamiseksi. Näissä ei ole mukana vielä kestävän matkailun näkökulmaa.
 - vetovoimaisten sisältöjen kasvattaminen valjastamalla vahvuudet tuotteiksi
 - ohjelmalveluiden laadun ja kapasiteetin kasvaminen
 - ymmärrys jakelukanavista
 - palveluiden online-ostettavuuden paraneminen
 - hinnoitteluosaaminen ymmärrys
 - matkailutuotteiden löydettävyyden parantuminen eri kielillä
 - myynti- ja markkinointiosaaminen
 - visuaalinen materiaali
 - saavutettavuuden ongelmat
 - DMC-toiminta
- Lisäksi on joukko muita selvityksiä, raportteja ja verkostoja, joita voidaan hyödyntää jatkosuunnittelun ja kehittämisen pohjalta. Lisätietoa: <https://www.kuopio.fi/fi/ohjelmat-hankkeet-ja-verkostot> www.kuopio.fi/verkostot

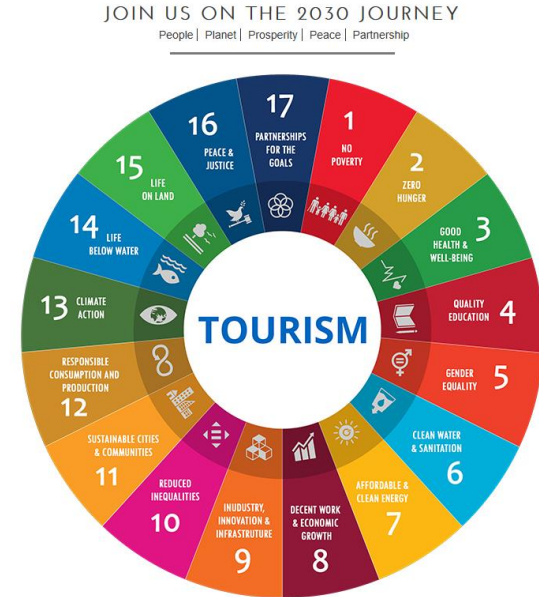
Mitä on kestävä matkailu: määritelmiä

- Kestävä matkailu
 - on matkailua, joka huomioi nykyiset ja tulevat taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristölliset vaikutukset siten, että
 - matkailijoiden,
 - matkailuyritysten,
 - matkailukohteiden,
 - ympäristön ja
 - paikallisväestön tarpeet on huomioitu. (UNWTO)
- Vastuullinen matkailu
 - yritystoiminta on kestävää ja kannattavaa liiketoimintaa, jossa huomioidaan yrityksen suorat ja epäsuorat vaikutukset ympäröivään yhteiskuntaan. Kestävä kehitys voidaan nähdä tavoitteena, johon yritys vastuulla pyritään.

Miksi matkailun pitää olla kestävä?

- YK:n jäsenmaat sopivat vuonna 2015 New Yorkin huippukokouksessa kestäväen kehityksen tavoitteista ja toimintaohjelmasta (Agenda2030), jotka ohjaavat kestäväen kehityksen ponnisteluja vuoteen 2030 asti. Kestäväen kehityksen tavoiteohjelma Agenda2030 tähtää äärimmäisen köyhyyden poistamiseen sekä kestäväen kehitykseen, jossa ympäristö, talous ja ihminen otetaan huomioon tasavertaisesti. Osa tavoitteista liittyy läheisesti myös matkailuun.
- Matkailutoimiala on merkittäväenä teollisuudenalana useiden kansainvälisten ja alueellisten sopimusten vaikutuspiirissä. **Suomi** on sitoutunut noudattamaan YK:n ilmastomuutosta koskevaa puitesopimusta ja YK:n kestäväen kehityksen tavoiteohjelmaa. Velvoittavia sitoumuksia määrittää EU:n yhteinen lainsäädäntö ja tavoitteet. Esimerkiksi EU:n päätöksen mukaisesti Suomen valtio on sitoutunut vähentämään merkittävästi hiilipäästöjään seuraavien vuosikymmenten aikana. Nämä kansallisen tason päätökset luovat painetta kehittää informaatio ohjausta, kannustimia ja veloituksia myös kestäväen matkailun yrityksille eri toiminnoissa, kuten majoitus- ja ravitsemuspalveluissa, liikenteessä sekä elämys- ja ohjelmalveluissa. Kansainvälisen ja kansallisen politiikan seurauksena paine kestäväen matkailun mukaiseen toimintaan tulee kaikessa matkailussa lähivuosina lisääntymään.
- Kestäväen matkailun puolesta puhuu myös kysynnässä tapahtuneet muutokset. **Matkailija** tekevät enenevässä määrin arvopohjaisia, omaa arvomaailmaa peilaavia valintoja, ja haluavat useiden tutkimusten ja trendien mukaan yhä kestävämpiä palveluja.
- Mikään toimija ei pysty yksin hallitsemaan esimerkiksi matkailun ympäristövaikutuksia omalla yrityksensä toiminta-alueella, vaan tarvitaan alueellista yhteistyötä, visiointia, tavoitteiden asettamista sekä sitoutumista yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Kestäväen matkailun kehittäminen edellyttääkin kaikkien asiaankuuluvien sidosryhmien tietoista osallistumista sekä vahvaa poliittista johtajuutta laajan osallistumisen ja yhteisymmärryksen vahvistamiseksi.

Kestävään matkailuun vaikuttavia ilmiöitä

Luxury without guilt
Go Local
Participate

Kuva: Vesterinen

- Ilmastonmuutos on yksi aikamme vakavampia haasteita. Ilmaston lämpenemiseen reagoidaan maailmanlaajuisesti. Niin poliitikot, media kuin suuri yleisökin kiinnittävät siihen huomiota. Matkailun osuuden päästöistä odotetaan kasvavan, kun nykyiset eniten saastuttavat toimijat muun muassa siirtyvät käyttämään uusiutuvia energialähteitä. (Ilmastokestävämatkailua 2019)
- Koska ilmasto on yksi matkailun tärkeimmistä vetovoimatekijöistä ja olennainen osa matkailutuotetta sekä lopullista matkailukokemusta, on matkailutoimijoidenkin otettava vastuuta ilmastonmuutoksen hillitsemisestä. Ilmastonmuutos vaikuttaa siihen, mihin matkailijavirrat tulevaisuudessa suuntautuvat. Herkimpiä ilmastonmuutokselle ovat säätekijöistä riippuvaiset matkailutuotteet kuten rantalomat ja hiihtolajit.
- Kiertotalouden keskeisenä ajatuksena on, että raaka-aineet ja materiaalit pysyvät pitkään talouden käytössä, materiaalien arvo säilyy ja haittavaikutukset ympäristölle vähenevät. Matkailussa kiertotaloutta ilmentävät muun muassa kotimajoitus, kierrätysmateriaaleista tehdyt matkamuistot ja ruokahävikkiä hyödyntävät ravintolat. Jakamistalous liittyy läheisesti kiertotalouteen. Kiertotaloutta jakamistalous toteuttaa silloin, kun se edistää resurssien viisaampaa käyttöä tai esimerkiksi tuotteiden käyttöasteen kasvua ja vähentää uusien tuotteiden tarvetta.
- Kestävän matkailua pitäisi jo nyt edistää ja kehittää ympäristöllisesti, sosio-kulttuurisesti ja taloudellisesti kestävästi. Jatkossa se ei enää yksin riitä vaan yritysten ja muiden matkailutoimijoiden tulee osallistua kulttuurin- ja luonnonsuojeluun sekä ymmärtää se, että matkailukohteet eivät ole pelkästään matkailijoille vaan paikkoja, jossa myös paikalliset elävät. Trendejä ovat mm.
 - Ympäristötietoisuus arkea, vastuullisuus nousussa ➔ Puutteet huomataan heti
 - Aktiivinen osallistuminen kulttuuri- ja luontoympäristön suojeluun
 - Vähähiilinen ruoka ja juoma
 - Paikkakunnan perinnön ymmärtäminen ➔ ei vain destinaatioita vaan elämää sykkivät yhteisöt
 - Paikallistaloudellisten vaikutusten maksimointi
 - Kestävät ja älykkäät matkailukohteet
 - Pitkätähitimen kestävä matkailun suunnittelu yhdessä julkisten ja yksityisten kanssa

Kansalliset kestävän matkailun periaatteet (Visit Finland)

Visit Finland julkaisi kesällä 2019 päivitetyt kansalliset kestävän matkailun periaatteet. Ne toimivat matkailutoimijoiden yhteisenä kannanottona kohti kestävämpää matkailua.

1. TEEMME REILUA YHTEISTYÖTÄ

- Kehitämme matkailua yhteistyössä muiden alueemme ja alamme toimijoiden kanssa. Yhdessä voimme paremmin vaikuttaa yhteiskunnan ja matkailun tulevaisuuteen. Haluamme, että alueellamme on hyvä asua ja vierailia nyt ja tulevaisuudessa, joten teemme päätöksiä, jotka ovat kestäviä myös tuleville sukupolville. Kohtelemme kaikkia kunnioittavasti ja oikeudenmukaisesti, ja harjoitamme vain reilua ja rehellistä kaupankäyntiä.

2. HUOLEHDIMME LUONNOSTA

- Suojelemme alueemme ympäristöä, maisemia ja luonnon monimuotoisuutta. Toimintamme ei ylitä luonnon kantokykyä, vaan turvaa osaltaan hyvän elämän mahdollisuudet ja puhtaan toimintaympäristön säilymisen alueellamme. Huolehdimme myös eläintemme hyvinvoinnista ja arvokkaasta kohtelusta.

3. KUNNIOITAMME KULTTUURIPERINTÖÄ

- Vaalimme alueemme kulttuuriperintöä. Tavoitteemme on kulttuurin aito ja kunnioittava esittäminen, elvyttäminen, ylläpitäminen ja vahvistaminen. Ymmärrämme myös, että kulttuurit ovat aina kehittyneet vuorovaikutuksessa ja ottaneet oppia toisiltaan.

4. EDISTÄMME HYVINVOINTIA, IHMISOIKEUKSIA JA TASA-ARVOA

- Kohtelemme työntekijöitämme, vieraitamme ja alueemme asukkaita tasa-arvoisesti ja kunnioittavasti riippumatta heidän taustastaan. Otamme ihmisten erityistarpeet huomioon toiminnassamme. Koulutamme, opastamme ja kannustamme henkilöstöämme toimimaan vastuullisesti.

5. SUOSIMME PAIKALLISTA

- Tuemme alueemme tuotteita, palveluita ja yrityksiä, ja tavoitteemme on työllistää paikallisia ihmisiä. Suosimme suomalaisista raaka-aineista tehtyä ruokaa. Osallistamme asukkaita ja yrityksiä heitä koskeissa asioissa.

6. PANOSTAMME TURVALLISUUTEEN JA LAATUUN

- Huolehdimme paikallisten asukkaiden, henkilökuntamme ja vieraittemme turvallisuudesta sekä lain ja viranomaisten määräysten noudattamisesta. Kun kehitämme palveluitamme ja tuotteitamme laatu edellä, luomme edellytyksiä oman toimintamme jatkuvuudelle.

7. HUOMIOIMME ILMASTOVAIKUTUKSET

- Teemme ilmaston kannalta hyviä valintoja ja pienennämme hiilijalanjälkeämme. Seuraamme matkailun ympäristölle aiheuttamaa kuormitusta ja aktiivisella mittaamisella tavoittelemme tehokkaampaa energian ja resurssien käyttöä.

8. VIESTIMME AVOIMESTI

- Viestimme alueellamme rohkeasti matkailun vastuullisista teoista sekä tulevista suunnitelmista ja visioista. Haluamme, että Suomen kestävä matkailu tunnetaan maailmalla. Kerromme avoimesti onnistumista, mutta myös haasteista.

9. KEHITÄMME JATKUVASTI YRITYSTOIMINTAAMME

- Olemme valmiita uudistamaan palveluitamme ja tuotteitamme, jotta niille riittää kysyntää myös tulevaisuudessa. Vakaa talous ja eettinen liiketoiminta luovat perustan toiminnan kestäväälle kehittämiselle.

10. SITOUDEMME KESTÄVÄN MATKAILUN PERIAATTEISIIN

- Otamme aktiivisen roolin kestävän matkailun edistämisessä ja näiden kestävän matkailun periaatteiden toteuttamisessa. Teemme kestävän matkailun toimintasuunnitelman, jonka mukaan toimimme jatkossa yhä systemaattisemmin. Sitoudumme toimenpiteisiin ja haluamme oppia lisää myös tulevaisuudessa.

Sustainable Finland -sitoumus

- Visit Finland julkaisi vastuullisen matkailijan sitoumuksen Tampereella 11.6.2019. Sitoumus on suunnattu Suomeen suuntaaville ja Suomessa oleskeleville matkailijoille, ja on osa Arktinen Kestävä Matkailu-destinaatio -projektin viestintäsuunnitelmaa.
 - [Sustainable Finland' -sitoumus'n](#)
- Yritysten olisi hyvä kehottaa asiakkaita allekirjoittamaan sitoumus.
- Sitoumuksen voi myös laittaa esille paikkoihin missä se tavoittaa asiakkaasi.

Visit Finland on käynnistänyt matkailuyrityksille ja -alueille tarkoitettua kestävän matkailun ohjelman 2019. Mukana ovat aluksi pilottikohteet, mutta ohjelma avautuu myös laajemmin toimijoille.

- Ohjelman suorittanut yritys ja destinaatio saavat käyttöönsä Sustainable Travel Finland -merkin.

Ohjelma koostuu kestävän matkailun kehittämispolusta ja työkalupakista. Ohjelma jakaantuu seuraaviin vieressä esitettyihin askeliin.

Pilottiohjelman askeleet:

Askel 1. Sitoutuminen

- Virallisen päätöksen tekeminen kestävän matkailun edistämisestä
- Sitoutuminen kestävän matkailun valtakunnallisiin periaatteisiin
- Kestävää matkailua koordinoivan henkilön nimeäminen

Askel 2. Osaamisen kasvattaminen

- Tutustuminen Sustainable Travel Finland -e-oppaaseen
- Osallistuminen Visit Finland Akatemian Sustainable Travel Finland -valmennukseen
- Nykytilan kartoitus online-itsearviointin kautta. Itsearvioiti kartuttaa myös destinaatiolle alueellista dataa yritysverkoston nykytilasta ja kehitystarpeista.

Askel 3. Kehittämissuunnitelman laatiminen

- Toimenpiteiden aloittaminen, kestävän matkailun suunnitelman laatiminen ja ulottaminen koskemaan kaikkia kestävyden osa-alueita

Askel 4. Vastuullisuusviestintä

- Kestävän matkailun toimenpiteistä viestiminen kansainväliselle yleisölle

Askel 5. Sertifiointi

- Yrityksiltä vaaditaan kestävää matkailua tukeva sertifikaatti. Destinaation yritysverkoston yrityksistä 51%:lla (mukaan lukien liikevaihdoiltaan suurimmat yritykset) tulee olla jokin ohjelmaan hyväksyttävistä sertifikaateista.

Askel 6. Todentaminen ja mitattavuus

- Todennetaan, että kestävän matkailun toimenpiteitä on tehty yli vuoden ajan
- Yritys sitoutuu valtakunnallisiin kestävän matkailun mittareihin, jotka otetaan käyttöön vuoden 2019 aikana.

Askel 7. Sopimus Sustainable Travel Finland -merkin käytöstä

- Tehdään sopimus liittyen Sustainable Travel Finland -merkin käyttöön ja voimassaoloon

Vastuullisuudesta viestiminen - vinkkejä

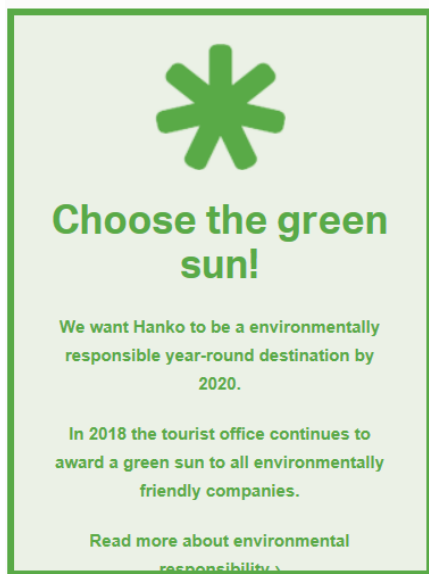
Matkailutoimijat ovat tehneet jo vuosia hyvää työtä kestävän matkailun eteen. Haasteena on ollut se, että toimista ei ole kerrottu kovinkaan tehokkaasti asiakkaille ja sidosryhmille. Viestinnän voi aloittaa parilla konkreettisella omaa asiakaskuntaa kiinnostavalla aiheella. On ensisijaisen tärkeää, että se tehdään rehellisesti.

- Viestinnän voi aloittaa parilla konkreettisella omaa asiakaskuntaa kiinnostavalla aiheella, jotka viestivät organisaation ja yrityksen arvoista
- Vastuullisuudesta on hyvä kirjata käytännön esimerkkejä
 - tunteita herättävästi ja yksinkertaisesti, mutta sen voi tehdä myös hauskesti
- Tuotetarjonnan esittelyssä kuvaile mitä vastuullisuus tarkoittaa
- Viesti kuvien kautta
- Huomioi, että vastuullisuus on muutakin kuin ekologista vastuullisuutta
- Laita sertifikaatti tai muuten vastuullisuutta ilmentävä logo etusivulle ja linkitä mahdolliselle alisivulle
- Jos ei sertifiointia tai ohjelmaa, tee lyhyt kuvaus etusivulle vastuullisuudesta toiminnasta ja linkitys mahdolliselle vastuullisuus -alisivulle
- Kaikille kotisivujen infokielille, vähintään yksi lause vastuullisuudesta
- Huomioi asiakkaiden kulttuuritausta

Kuva: Kiki Kolenbet/Visit Finland

Hyviä esimerkkejä viestinnästä

Hangon matkailutoimiston etusivulla

GREEN KEY

Hotellimme on sitoutunut ottamaan toiminnassaan huomioon ympäristön hyvinvoinnin. Tästä todistuksena **Break Sokos Hotel Tahkolle** on myönnetty Green Key –merkki.

Green Key on kansainvälinen ympäristömerkki, joka edistää kestäväää matkailua. Ympäristösertifioitujen hotellien myötä matkustajilla on entistä paremmat mahdollisuudet tehdä ympäristön kannalta kestäviä valintoja sekä pienentää omaa hiilijalanjälkeään.

Break Sokos Hotel Tahkon Green Key –lähettiläät Seija Pirinen ja Marja-Leena Parviainen valmistelivat hakemisprosessia kesän ja syksyn aikana. "Hakemusta tehdessämme huomasimme, että hotellissamme tehdään jo paljon asioita näiden kriteerien mukaisesti. Vastuullisuus myös herätti ajattelemaan asioita ja kiinnittämään entistäkin tarkempaa huomiota vihreisiin valintoihin niin töissä kuin kotonakin. Tänä päivänä vastuullisuus vaikuttaa matkailijan valintoihin, vahvasti myös kansainvälisellä tasolla." Kommentoivat Seija ja Marja-Leena.

Tervetuloa majoittumaan ympäristöystävälliseen hotelliin!

Upitrekin hiihtoretken hiilijalanjälkilaskelma

In the following example, the total carbon dioxide emission of a skiing tour is calculated. The group consist of six skiers and the duration of the tour is six days (and nights).

Passenger transport 380 km, bus 8 persons = 90,8 kg CO₂

Service transport 320 km, passenger car = 52,8 kg CO₂

Total carbon dioxide emission = 143,6 kg CO₂

Carbon dioxide emission / client = 23,9 kg CO₂

Carbon dioxide emission / client / day = 4,0 kg CO₂

In conclusion, the carbon dioxide emission arising from passenger and service transport for each client during the skiing tour is four kilograms per day. For comparison, this amounts to what is caused by a thirty-kilometre tour in a normal passenger car.

Basecamp Oulanka kertoo vastuullisuudesta tuotekuvauksissa

Lähihuokaa ravintolastamme

Basecamp Oulangan ravintola on paikan hengen mukainen. Keittiömme tarjoaa luontoystävällistä lähihuokaa: meillä ruoka valmistetaan paikallisia ja puhtaita raaka-aineita suosien. Ravintolassamme syödään paljon kasvisruokaa ja paikallista lihaa. Naudan- ja sianlihan sijasta käytämme hirveä, poroa, kanaa ja kalaa. Teemme mahdollisimman paljon omassa keittiössämme: myös kahvilan munkit ja muut leivonnaiset. Jälkiruoissa suosimme suomalaisten metsiemme aarteita, vitamiinipitoisia marjoja ja omenoita.

Flow Festivaalin toiminta kattaa laajasti kestävyuden, opastaa myös ruokatoimijoita

Sustainable Flow

Sustainable Flow is Flow Festival's own responsibility program, ensuring that the festival carries out its responsibilities related to the environment as well as the social aspects of sustainability.

SUSTAINABLE FLOW IS:

- Zero carbon footprint
- Green electricity
- 100 % reused materials
- Sustainable Meals
- Smart transportation
- Protecting Baltic Sea
- Equality
- Safety and accessibility

SUSTAINABLE MEALS

Flow guides and educates its food vendors in serving ecological dishes. We favour organic and locally produced, pure and domestic ingredients as well as vegetarian food. The caterers are provided with [Sustainable Meal](#) guidelines that are developed according to the principles of sustainable catering. They also receive an evaluation form focusing on e.g. the origin and ethical standards of the ingredients used, the energy efficiency of food production, logistics, packaging materials as well as the use of local, organic and seasonal products. Following these guidelines, caterers will offer a special Sustainable Meal option on their menu. Among all the Sustainable Meals served at the festival, a winner will be chosen based on a sustainability evaluation and the reviews of a taste panel. This year the panel is held in front of the festival audience. The panel is held at Voimala Food Tent on Friday August 10th at 4 pm. This year's panelists are the minister of the environment, energy and housing Kimmo Tiilikainen, a registered dietitian, author and columnist Leena Putkonen and Flow 2018 artist Onni Boi. In addition, festivalgoers can take part in the audience competition by uploading their own Sustainable Meal photos and experiences on Instagram with the hashtags #sustainablemeal and #flowfood. By taking part in the competition you have a chance of winning a ticket to Flow Festival 2019.

Flow Festival encourages festival visitors to use ecologic and high-quality tap water instead of bottled water. You can fill up your bottle at the HSY water supply point or at the other water supply points of the festival area.

Ravintola Helvetinportti kertoo mistä raaka-
aineet tulevat

LÄHELTÄ SEN OLLA PITÄÄ!

Meille on erityisen tärkeää, että ruoan valmistuksessa käytettävät raaka-aineet, sekä muut meillä myytävät tuotteet ovat lähellä tuotettuja.

Pyrimme kaikessa mahdollisessa suosimaan lähellä toimivia pienyrittäjiä, oli kyse sitten käsitöistä tai leivonnaisista.

Siksipä löydätkin hyllyistämme lähialueen käsityötaitureiden luomuksia, ja kahvin kanssa voit nauttia läheisen kotileipomom tuoreita herkkuja!

Ruoassa käytettävät raaka-aineet ovat nekin tuoretta, luomua ja ennen kaikkea läheltä!

Esimerkkejä:

Vesi 0,1 km

Liha 0,7 km

Perunat 10 km

Vihannekset 14 km

Astiat ja keramiikka 15 km

Kala 21 km

Leipomotuotteet 27 km

Hetta huskies esittelee laajasti vastuullisuutta

o **Responsible travel**

Environmental Standards

Cultural Integrity

Driving Regional

Sustainability

Building Regional Capacity

Giving back

Awards & Recognition

'Leave No Trace'

Mush with Pride

Harrinivalla on linkki ilman puhtaudesta kertovaan artikkeliin

Harriniva Hotels and Safaris operates in Muonio-Enontekiö area, in West Lapland, directly next to and partly also inside the Pallas-Yllästunturi National Park that has according to WHO studies the cleanest air in the world.

'Muonio in Finland, a town above the Arctic circle, has the world's purest recorded urban air' -The Guardian

The UN's third outdoor air pollution database suggests the cleanest cities in the world are generally small, wealthy and situated far from industrial centres. Muonio in Finland, a town above the Arctic circle, has the world's purest recorded urban air, recording just 2 micrograms per cubic metre of PM2.5 pollution and 4 micrograms per cubic metre of PM10s. It is closely followed by Norman Wells in Canada, Campisábalos in Spain and Converse County, Wyoming in the US.

Sertifiointit

Sertifiointeja on monia!

Mitä hyötyä sertifioinnista on yrittäjälle?

- Tarjoaa systemaattisen ja käytännönläheisen toimintamallin kestävän matkailun kehittämiseen ja seurantaan
- Prosessi kehittää liiketoiminnan prosesseja kuten tuotesuunnittelua, johtamista ja markkinointia.
- Auttaa yrityksiä parantamaan itseään: sertifiointiprosessin käyminen on koulutuksellista.
- Sitouttavat henkilöstön ja asiakkaiden ympäristötietoisuuden kasvattamiseen.
- Tehdyt toimenpiteet säästävät käyttökustannuksia muun muassa energian ja veden kulutuksen ja jätteiden vähenemisen sekä järkeistettyjen hankintojen myötä.
- Tuo matkailuyrityksen tekemän ympäristötyön näkyväksi ja luo luottamusta.
- Helpottaa rakentamaan mielikuvaa yrityksestä.
- Systemaattista ja pitkäjänteistä toimintaa harjoittava yritys on yleensä tehokkaampi.
- Toteuttamisprosessiin saa usein helpommin apua ja rahoitusta mm. uuden teknologian toteuttamiseksi
- Sertifiointin kautta mahdollisuus kasvattaa markkinaosuutta ja löytää uusia asiakkaita.
- Kestävän matkailun sertifiointit avaavat ovia myös kansainvälisille markkinoille.

Green Key

Suomi

Mitä sertifiointi tuo matkailijoille?

- Tarjoaa ympäristö- ja sosiaalisesti vastuullisia valintoja
 - auttavat kuluttajia tunnistamaan, mitkä yritykset ovat todella sosiaalisesti kestäviä ja ympäristöystävällisiä.
- Lisää yleistä tietoisuutta vastuullisista liiketoimintakäytännöistä.
- Voi myös herättää matkailijoiden kiinnostuksen alueen ympäristö- ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin, jolloin he myös itse voivat toimia kunnioittavasti tai aluetta mahdollisimman vähän kuluttavasti ja häiritsevästi.
- Sertifioidut yritykset tarjoavat usein myös laadukkaampia palveluja.

Mitä lisäarvoa sertifiointit tuovat paikallisväestölle?

- Sertifiointi tukee sekä ympäristön kestävää käyttöä että paikallisten yhteisöjen sosiaalikultuurista ja taloudellista hyvinvointia sertifoitujen yritysten läheisyydessä.
- Kun liiketoiminta on taloudellisesti kestävä ja yritys tarjoaa laadukasta palvelua sen varmistamiseksi, todennäköisesti se tuo etuja pitkällä aikavälillä myös paikallisille.

➤ Lisätietoa sertifiointeista, liite 1.

EMAS

ISO14001

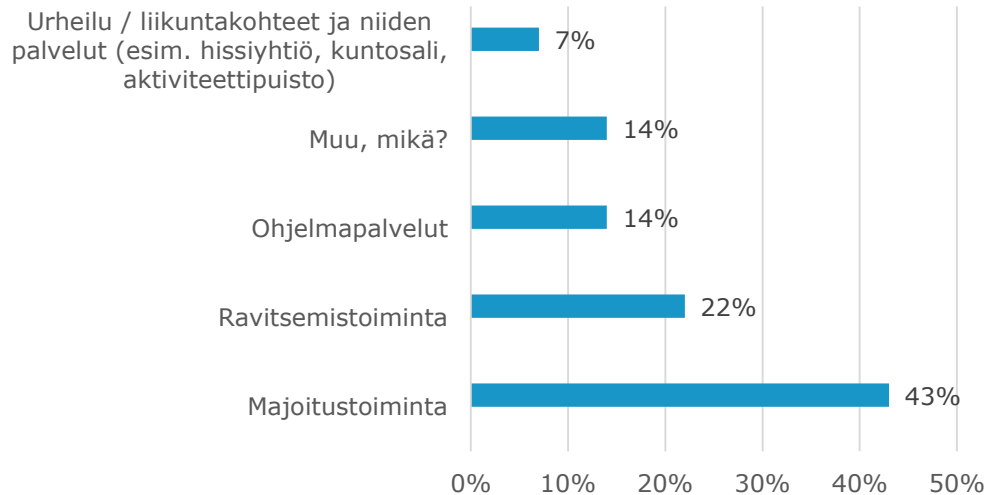
Tahkon kestävän matkailun nykytilan kartoituksen ja työpajan tulokset

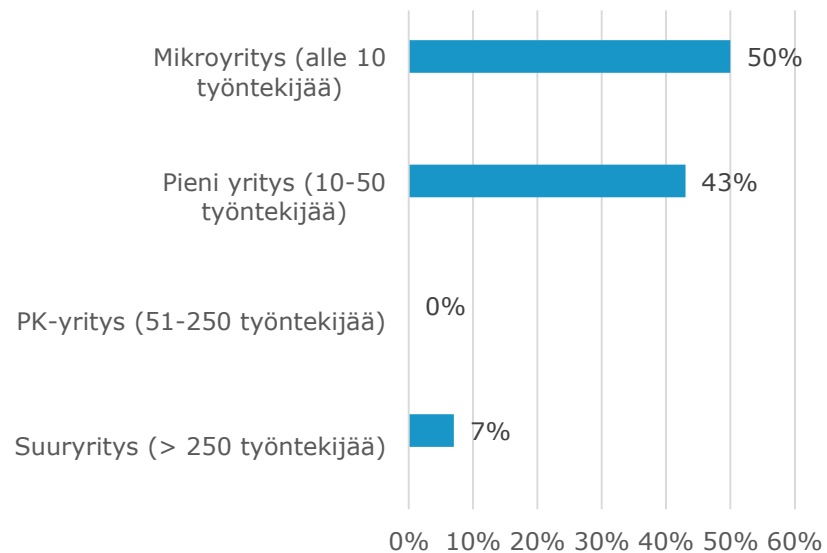
Kyselyyn vastanneet yritykset

- Kyselyyn vastasi 14 Tahkon alueen yritystä

Kyselyyn vastanneiden yritysten pääasialliset toimialat

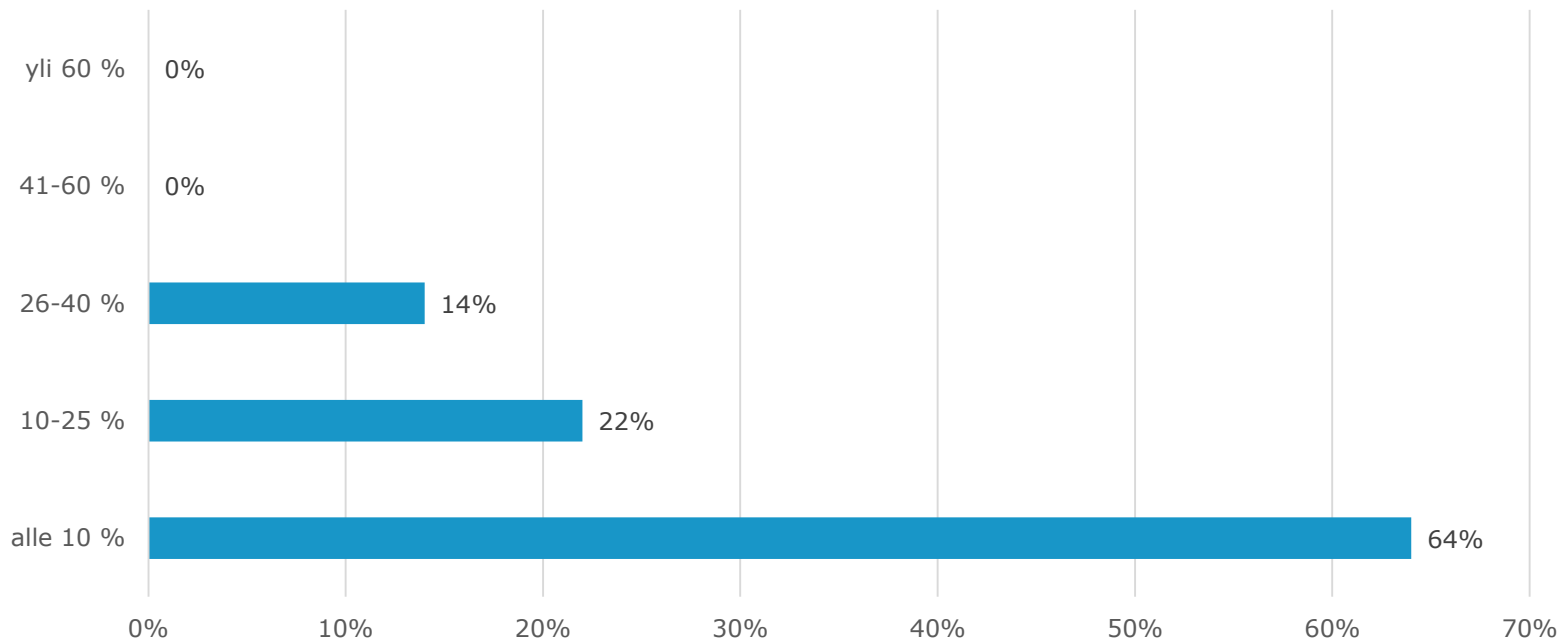

Yritysten koko

Kyselyyn vastanneet yritykset

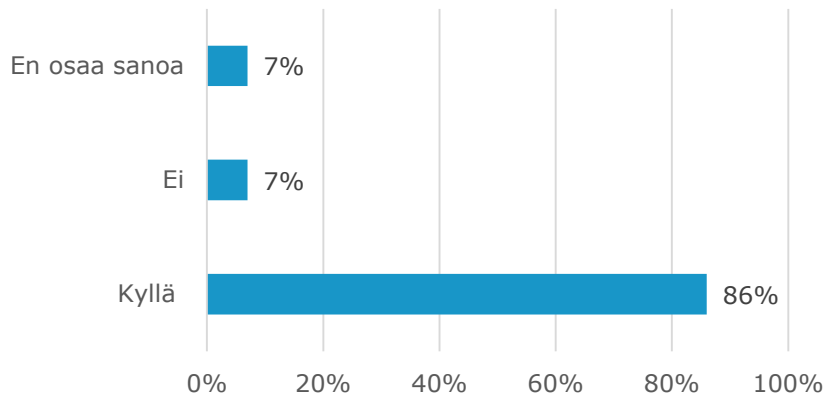
Yritysten kansainvälisten matkailijoiden osuudet

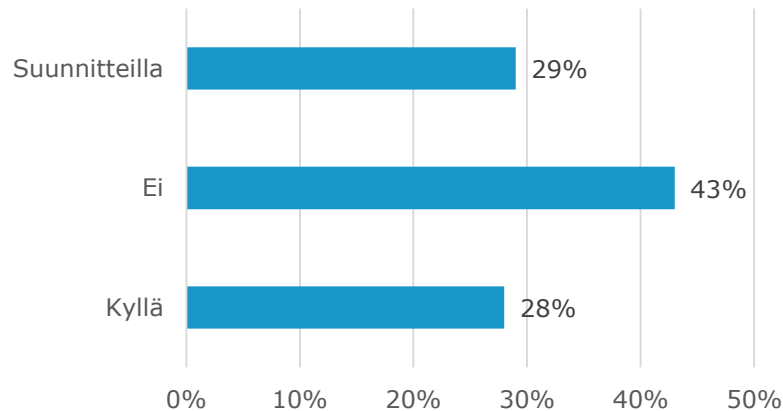
Kestävä matkailu yrityksissä

- Suurin osa kyselyyn vastanneista yrityksistä kertoi huomioivansa kestävä kehityksen ja vastuullisuuden omassa liiketoiminnassaan, mutta vain harvalla oli vastuullisuuden ja kestävyteen liittyvä virallinen toimintasuunnitelma tai sertifiointi.

Huomioivatko yritykset kestävä kehityksen ja vastuullisuuden liiketoiminnassa?

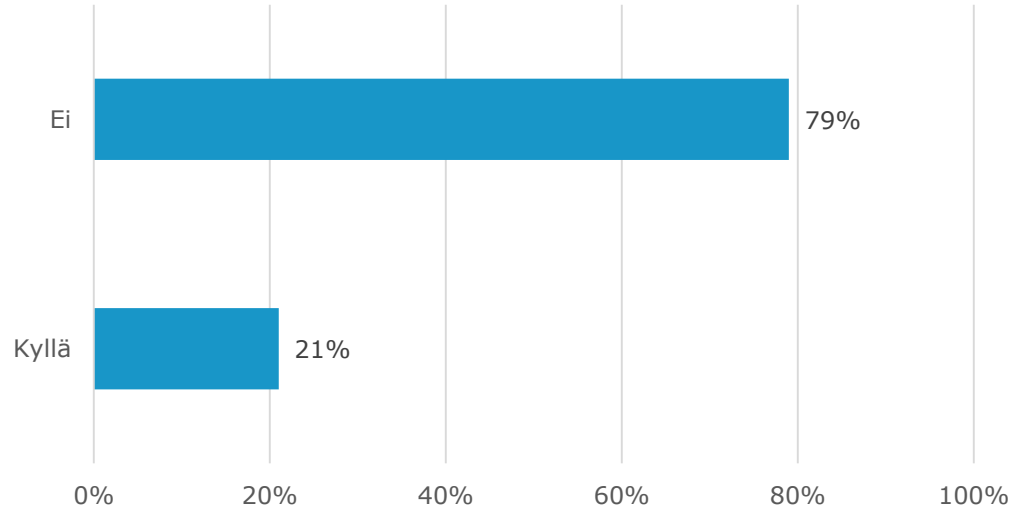
Onko yrityksillä vastuullisuuden/kestävyyteen liittyvä toimintasuunnitelma?

Kestävä matkailu yrityksissä

- Kolmella kyselyyn vastanneella yrityksellä oli virallinen sertifiointi: Green Key, GEOGolf ja Ekokompassi.
- Pääasialliset syyt sertifiointiprosessin läpikäyntiin olivat yritysten oma halu kehittyä vastuullisena ja kestäväenä toimijana sekä yrityksen ulkopuolelta tulleet suositukset sertifiointiin hyödyistä (esim. kattojärjestöt).

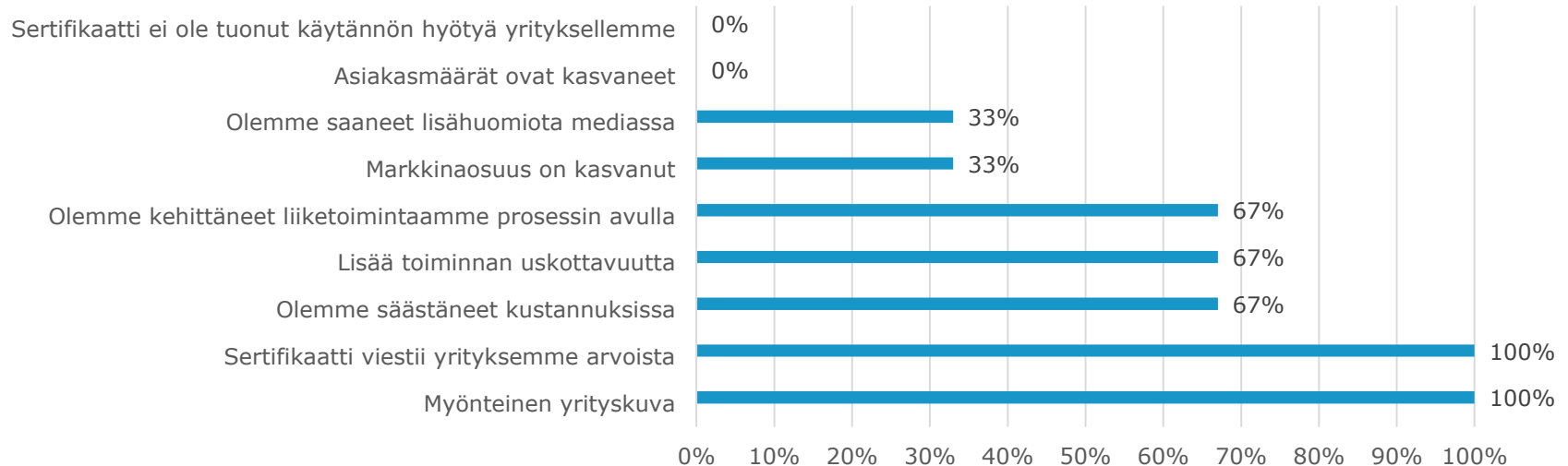
Onko yrityksillä vastuullisuutta ilmentävä sertifikaatti / merkki?

Kestävä matkailu yrityksissä

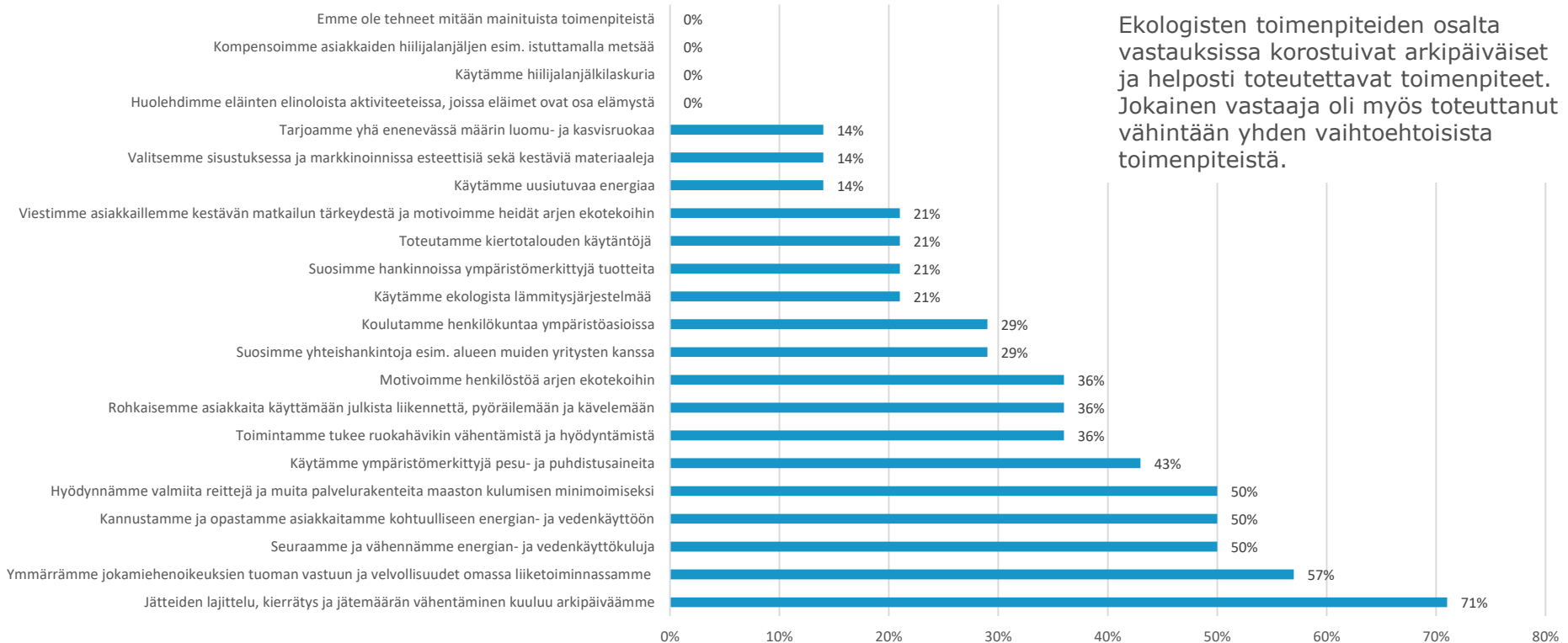
- Sertifikaatin omaavat yritykset kertoivat hyötyvänsä sertifiointista erityisesti myönteisen yritysmielikuvan ja siitä viestimisen näkökulmasta.
- Yritykset saavat sertifiointeista myös suoria kustannussäästöjä esimerkiksi ruokahävikkiä vähentämällä tai energiansäästöratkaisujen avulla.

Mitä käytännön hyötyjä sertifiointista / merkistä on ollut?

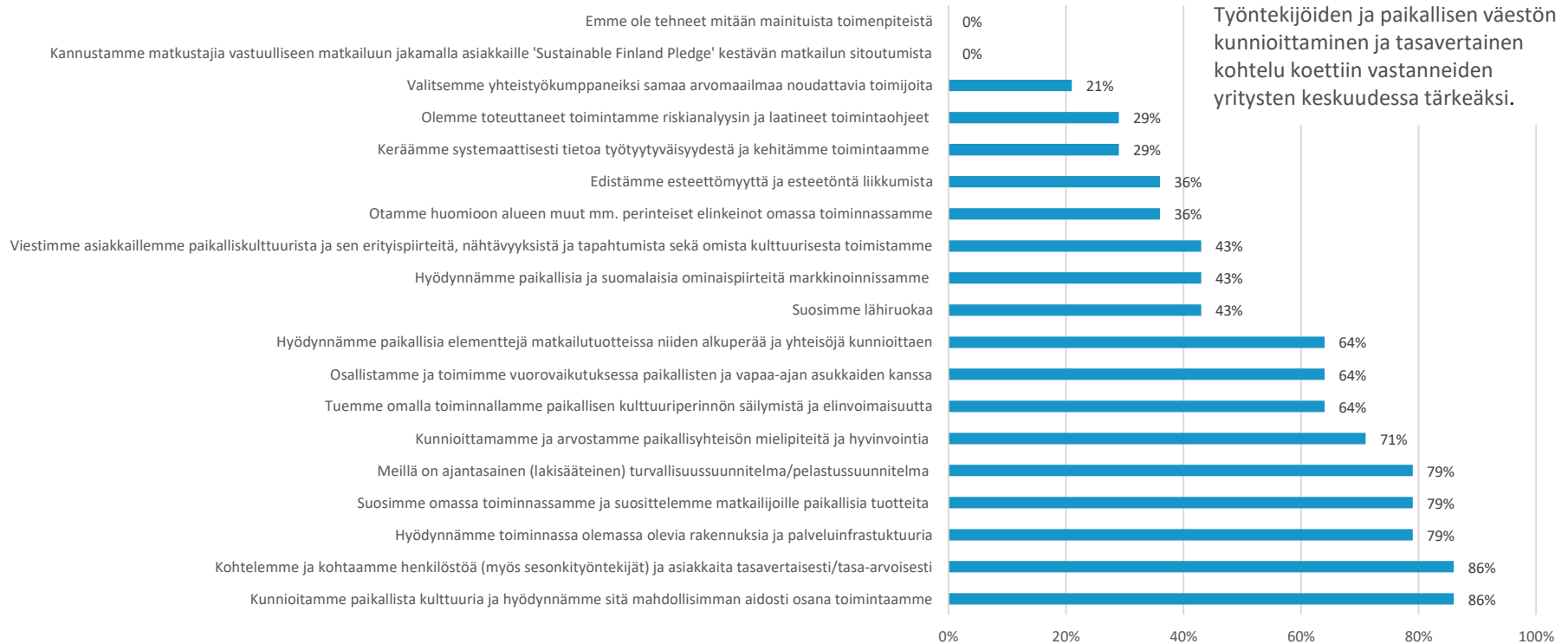

Ekologista kestävyyttä edistäviä toimenpiteitä

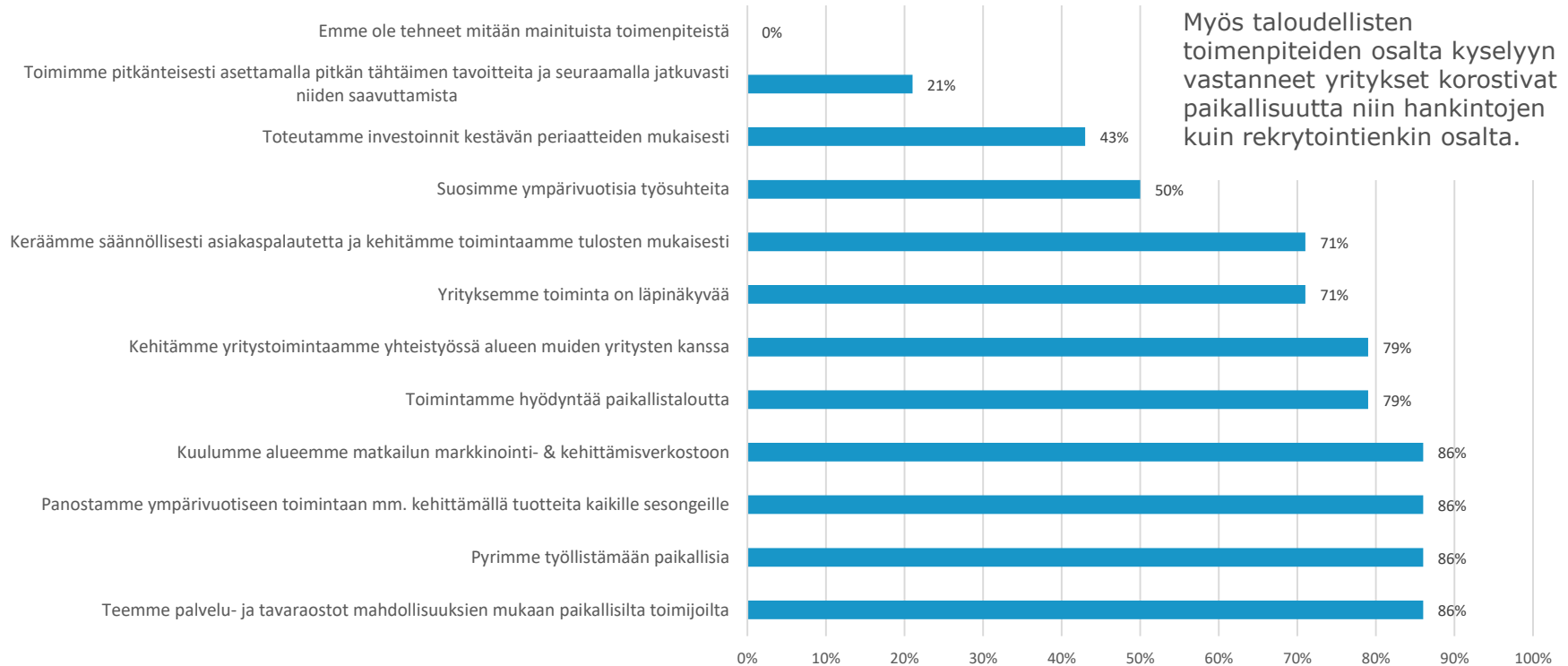
Ekologisten toimenpiteiden osalta vastauksissa korostuivat arkipäiväiset ja helposti toteutettavat toimenpiteet. Jokainen vastaaja oli myös toteuttanut vähintään yhden vaihtoehtoisista toimenpiteistä.

Sosiokulttuurista kestävyttä edistäviä toimenpiteitä

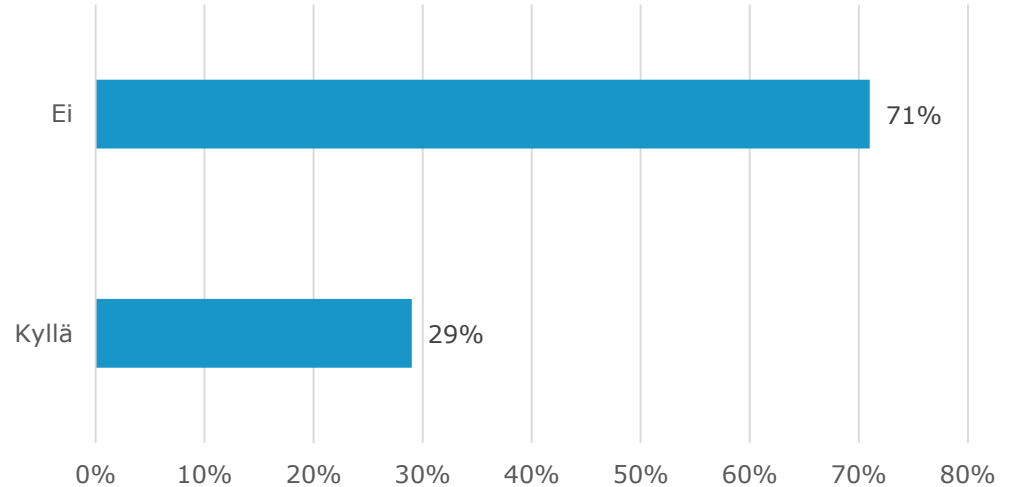
Taloudellista kestävyyttä edistäviä toimenpiteitä

Osaamisen taso

Yritykset kokivat vastuullisuuteen ja kestävyteen liittyvän osaamisensa olevan yleisesti hyvällä tasolla, mutta erityisesti viestintään liittyvää osaamista kaivattiin lisää.

Onko yrityksillä kestävään matkailuun liittyvää osaamisvajetta?

Haasteet

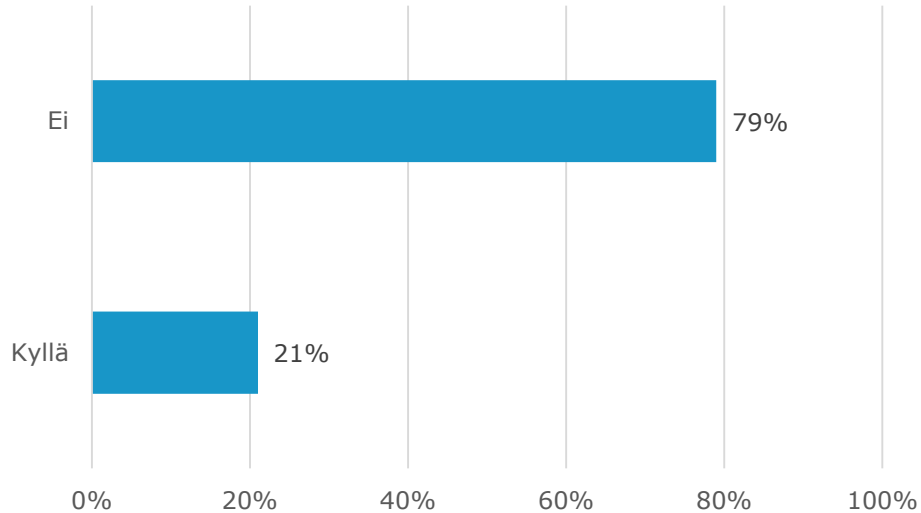
Majoitusyritysten kohdalla haasteena on se, että asiakkaat ovat kyllä tietoisia vastuullisuudesta ja kestävydestä, mutta tekoja ei viedä käytäntöön lomaillessa.

Ovatko yritykset kokeneet haasteita vastuulliseen toimintaan liittyen?

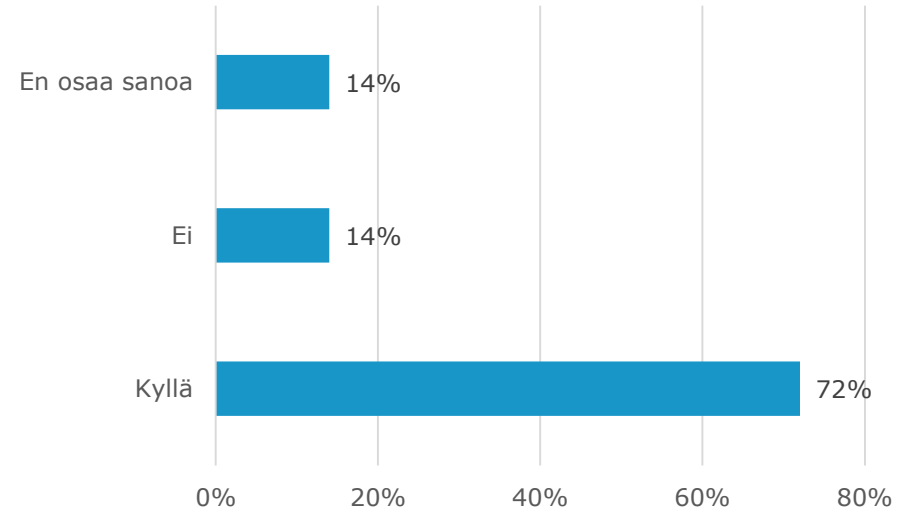

Markkinoiden vaikutus

Edellyttävätkö yritykset alihankkijoilta tai yhteistyökumppaneilta kestävän kehityksen ohjelmaa / vastuullista toimintaa?

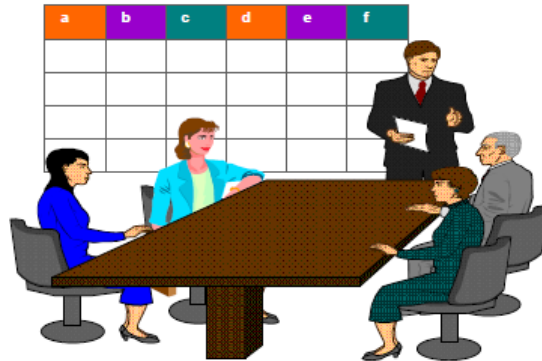
Onko kestävän matkailun arvojen huomioimisella vaikutusta asiakkaiden ostopäätöksiin?

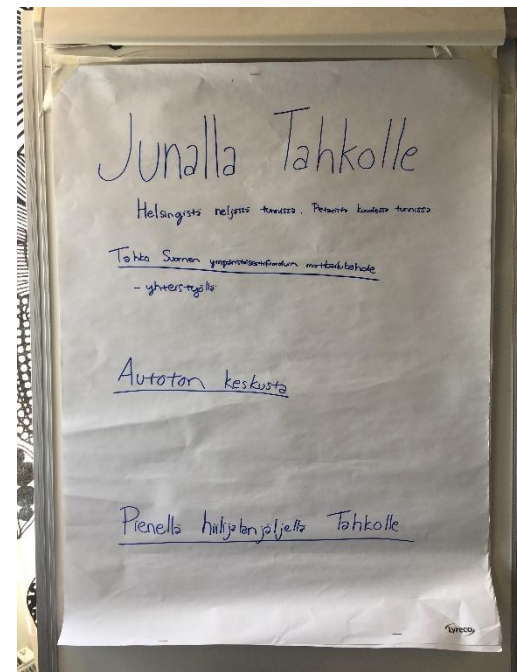
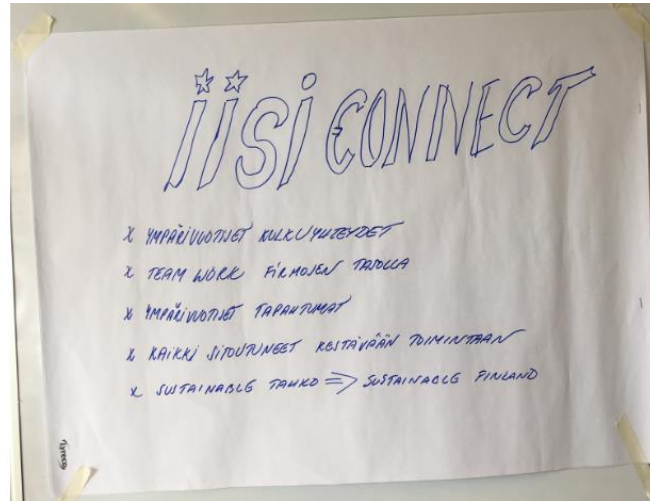
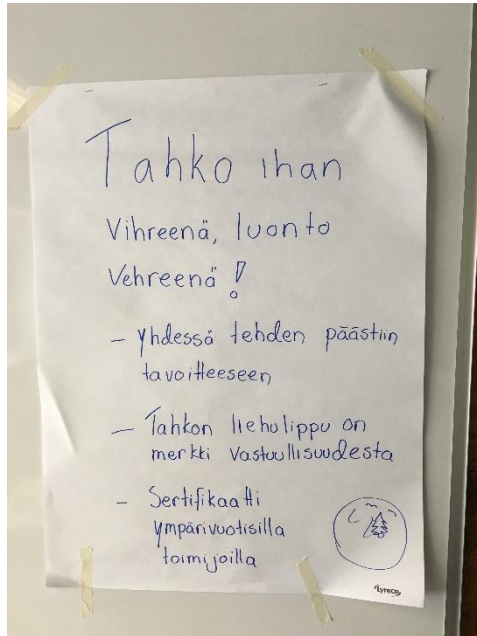
Avoimet kommentit

- Jätehuollon ja kierrätyksen mahdollisuuksien kehittäminen (3 mainintaa)
- Junayhteyden ja muun julkisen liikenteen kehittäminen (2 mainintaa)
- Yhteistyön lisääminen eri toimijoiden välillä (2 mainintaa)
- Vastuullisuudesta viestiminen tärkeää (1 maininta)

Työpajan tuloksia mm.

Visio

Me

Me Tahkolaiset lupaamme
vauhdittaa Rinki-ekopiste asiaa,
ja selvittää oman yrityksen
lajittelutilanne

ME
KIERRÄTETÄÄN ENEMMÄN
PARANNETAAN ESTEETÖMYTTÄ

ME
yhdessä sitoudumme
edistämään julkisten yhteyksien
kehittämistä Tahkolle
esim. JUNA

Kestävän matkailun SWOT

Tahkon kestävän matkailun SWOT

Tahkon kestävän matkailua arvioitiin SWOT-analyysillä. Se pohjautuu kyselyn vastauksiin, muuhun taustaineistoon, työpajan tuotoksiin, Tahkon STF-pilottihakemukseen sekä konsultin asiantuntemukseen.

Vahvuudet

- Vahva tahtotila viedä kestävää matkailua yhdessä eteenpäin
- Yritykset osallistuneet koulutuksiin
- 3 yrityksellä on jo sertifikaatti
- Osa yrityksistä tekee jo kestävän matkailun toimenpiteitä käytännössä mm.
 - Tahkonrinteet käyttää toiminnassaan vähäpäästöisiä rinnekoneita ja toimii Savon Voiman vihreällä sähköllä eli tuuli- ja vesivoimalla sekä uusiutuvilla luonnonvaroilla.
 - Alueella toimii ravintoloita, jotka suosivat lähiruokaa ja paikallisesti valmistettuja tuotteita.
- Turvallisuusasiat kunnossa
- Alueella toimiva keskusvaraamo ohjeistaa majoittujia mökkikohtaisissa roskien lajittelutiedotteissa
- Alueella kulkee matkailijoille ilmainen Ski-bussi
- Alueen infrassa on jo osakseen huomioitu liikkuminen jalkaisin
- Alueen toimijat toimivat yhteistyössä kyläyhdistyksen sekä paikallisten nuoriso- ja urheiluseurojen kanssa, tukien heidän toimintaansa.
- Suurin osa työntekijöistä on lähialueelta

Heikkoudet

- Osa yrityksistä ei ole kiinnostunut aiheesta
- Lajittelun jätteen keräämiseen liittyvät haasteet
- Paikalliskulttuurin huomioiminen palvelutarjonnassa ja tuotteissa
- Taho, joka olisi vastuussa ja jolla olisi henkilöresursseja viedä yhteistä asiaa eteenpäin puuttuu
- Jo tehdyistä toimenpiteistä ei viestitä
- Kansainvälisen matkailun action plan 2018-2028 ei huomioi vastuullisuutta
- Tahkon saavuttaminen julkisilla kulkuvälineillä

Mahdollisuudet

- Kasvaa tukeva trendi
- Yhä useampi matkailija valitsee vastuullisen yrityksen ja alueen
- Yhteistyökumppanien vaateet
- Olemassa olevat vahvuudet luovat hyvän pohjan vastuullisten matkailutuotteiden ja -keskuksen kehittämiseksi

Uhat

- Markkinan vaateet muuttuvat nopeasti
- Yhteistyötahot eivät ole valmiita panostamaan asiaan
- Kilpailun kiristyminen kestävän matkailun destinaatioiden välillä Suomessa ja maailmalla

Visio, tavoitteet, sitoumus ja tiekartta

Visio 2024:

**TAHKON LIEHULIPPU ON
MERKKI
VASTUULLISUUDESTA**

**TAHKO 'S TRADEMARK IS
A SIGN OF
RESPONSIBILITY**

Tahkon kestävän matkailun tavoitteet vuoteen 2024

- Yritykset ovat allekirjoittaneet Tahkon kestävän matkailun sitoumuksen
- Kaikkien toimijoiden kestävän matkailun osaaminen on kasvanut
- Tahkoa alueena markkinoidaan kestävyysasiat huomioiden ja yritykset viestivät vastuullisista teoistaan
- Tahkolla on yhdessä laadittu kestävän matkailun suunnitelma, jota toteutetaan
- Ympärivuotisilla yrityksillä (noin 15) on kestävyyttä ilmentävä sertifikaatti
- Tahkolla on Sustainable Travel Finland -destinaatiomerkki
- Sujuvat matkaketjut pienellä hiilijalanjäljellä – juna-bussi -yhteyden saamista on edistetty
- Matkailu kasvaa kestävästi, mm. viipymä pitenee, ympärivuotisuus kasvaa, työpaikoista yhä useampi on ympärivuotinen

Kestävän matkailun sitoumus: konkreettinen keino edistää kestäväää matkailua Tahkolla

Me tahkolaiset

1. Viestimme jo tehdyistä kestävään matkailun teoista aktiivisesti matkailijoille ja muille sidosryhmille.
2. Edistämme sujuvien julkista liikennettä hyödyntävien matkaketjujen syntymistä. Kannustamme asiakkaita kulkemaan Tahkolla kävellen ja hyödyntämään ski-bussia sekä olemassa olevaa reittiverkostoa.
3. Ohjeistamme ja opastamme majoittujia roskien lajittelussa sekä kierrätämme, lajittelemme ja vähennämme jättemäärää myös itse yhä enemmän. Varmistamme, että alueella on riittävä määrä ekopisteitä.
4. Toteutamme energian ja vedenkulutuksen säästötoimenpiteitä ja kannustamme asiakkaita toimimaan näiden mukaisesti.
5. Parannamme esteettömyyttä huomioiden eri kohderyhmät mm. toteuttamalla esteettömyys-auditoinnin.
6. Työllistämme paikallisia ja lisäämme ympärivuotisten työpaikkojen määrää yritysten välisen yhteistyön avulla.
7. Toimimme yhteistyössä paikallisten kanssa osallistaen, yhdessä luoden ja tiedottaen mm. toteuttamalla yhteisiä tapahtumia, toimimalla yhteistyössä kyläyhdistysten, nuoriso- ja urheiluseurojen kanssa, kehittämällä reittejä, joista hyötyvät sekä paikalliset että vierailijat.
8. Tunneimme alueen palvelu- ja tavarantuottajat ja hyödynnämme heidän tarjontaansa. Kannustamme myös matkailijoita ostamaan paikallisten tuottajien tuotteita.
9. Kunnioitamme paikallista kulttuuria (perinteitä, historiaa ja tarinoita) ja hyödynnämme sitä osana palvelutarjontaa mahdollisimman aidosti.
10. Olemme panostaneet turvallisuusasioihin ja varmistamme turvallisen toiminnan jatkossakin.
11. Toimimme vuosi vuodelta yhä ympärivuotisemmin. Olemme kehittäneet mm. lumettoman ajan reittiverkostoaamme, uusia tapahtumia ja aktiviteettituotteita kaikille vuoden-ajoille.
12. Läpikäymme Sustainable Travel Finland –ohjelman vuoteen 2024 mennessä ja varmistamme että kaikilla ympärivuotisesti toimivilla yrityksillä on kestävyyttä osoittava sertifiointi.

Commitment to Sustainable Tourism

At Tahko

1. We actively communicate our actions aimed at sustainable tourism to travellers and other stakeholders.
2. We are promoting the development of travel chains that use public transport. We encourage customers to move around Tahko by walking and to take advantage of the ski bus and the existing route network.
3. We instruct and guide our visitors in sorting trash, and we too are increasingly recycling, sorting and reducing the amount of waste. We make sure there are enough recycling places in the area.
4. We have implemented measures to conserve energy and reduce water consumption, and encourage customers to act accordingly.
5. We are improving accessibility for different target groups, including by performing an accessibility audit.
6. We employ local people, and increase the number of year-round jobs through collaboration between companies.
7. We work in partnership with locals, involving them, and creating and promoting together, for example by carrying out joint events, working together with village associations, local youth and sport clubs, and developing routes that benefit both locals and visitors.
8. We know the providers of services and producers of goods in the region and make use of what they offer. We also encourage tourists to buy products from local producers.
9. We respect local culture (traditions, history and stories) and use it as a part of the service offering as authentically as possible.
10. We have invested in safety and security, and will continue to ensure safe operations.
11. Our operations are becoming increasingly year-round. For example, we have developed our trail network for the snowless time, new events and activity products for all seasons of the year.
12. We will go through the Sustainable Travel Finland programme by 2024 and ensure that all year-round companies have a sustainability certification.

Kehittämisen tiekartan päälinjaukset

Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Resurssit	Vastuutahot
1. Kestävän matkailun edistäminen käynnistynyt	Tahkon oma sitoumus allekirjoitettu Viedään jo prosessissa olevia asioita eteenpäin Muodostetaan destinaation kestävän matkailun ydinryhmä Nimetään kestävän matkailun koordinaattori Sitoutetaan yritysten lisäksi muut matkailutoimijat ja paikalliset toimijat esim. asukasyhdistykset Sitoutetaan kaupunki	2019	Aluksi kyseisten henkilöiden taustaorganisaatio, myöhemmin kehittämishanke (rakennerahasto, maaseuturahasto)	Yritysyhteistyössä Kuopion kaupunki yhteistyössä alueen yritysten kanssa
2. Kaikkien toimijoiden kestävän matkailun osaaminen on kasvanut	Valitaan kestävyiden teemat, joissa eniten haasteita mm. viestintä ja järjestetään näihin liittyviä täsmäkoulutuksia Tutustutaan kansallisiin kestävän matkailun periaatteisiin ja Sustainable Travel Finland –e-oppaaseen (sen ilmestyttyä) Toteutetaan Sustainable Travel Finland –valmennus	2019-2020, jatkuvaa	Yritysten osallistumismaksu, kehittämishanke (rakennerahasto, maaseuturahasto)	Nimetty kestävän matkailun koordinaattori, Savonia amk
3. Tahkoa alueena markkinoidaan kestävyysasiat huomioiden ja yritykset viestivät vastuullisista teoistaan	Luodaan https://www.kuopiotahko.fi/ -sivustolle oma kestävän matkailun alisivu, jonne näkyviin mm. kestävän matkailun sitoumus. Viestitään toimenpiteistä myös muissa kanavissa. Kannustetaan yrityksiä kertomaan kestävyteen liittyvistä toimenpiteistään parilla konkreettisella omaa asiakaskuntaa kiinnostavalla aiheella. Tuodaan sertifikaatti tai muuten vastuullisuutta ilmentävä logo näkyvästi esille Jos ei sertifiointia tai ohjelmaa, lyhyt kuvaus etusivulle vastuullisuudesta toiminnasta Allekirjoitetaan itse sekä viestitään ja kannustetaan asiakkaita allekirjoittamaan vastuullisen matkailijan sitoumus Sustainable Finland Pledge	2019-2020 Viestintä jatkuvaa	Osana omaa markkinointia ja viestintää	Kuopio-Tahko Markkinointi Oy, yritykset ja muut alueen toimijat

Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Resurssit	Vastuutahot
4. Tahkolla on yhdessä laadittu kestävän matkailun suunnitelma, jota toteutetaan	Laaditaan kestävän matkailun suunnitelma Suunnitelman toteutus	2020 2021-2024	Olemassa olevat ja kehittämishanke (rakennerahasto, maaseuturahasto)	Kestävän matkailun koordinaattori Savonia amk hankkeen kautta Kaikki toimijat
5. Ympärivuotisilla yrityksillä (noin 15) on kestävyyttä ilmentävä sertifikaatti	Tahkon aamukahvien yhteydessä yritykset, joilla on jo sertifikaatti kertovat omasta prosessistaan ja merkin hyödyistä Yritykset tutustuvat eri sertifiointeihin Yritysryhmän sertifiointiprosessin käynnistäminen Yritysten sertifiointi	2019-2020 2020 2020-2024	Olemassa olevat resurssit Kehittämishanke (rakennerahasto, maaseuturahasto) ELY-keskuksen yritysrahoitukset https://www.ely-keskus.fi/web/ely/rahoitus-ja-avustukset Työ- ja elinkeinoministeriön energiatuki https://tem.fi/energiatuki	Aamukahvien järjestäjät Sertifioidut yritykset: Break Sokos Hotel, Tahko Golf, Real Albert Promotion Yritykset
6. Tahkolla on Sustainable Travel Finland –destinaatiomerkki	Toteutetaan kehittämistoimet STF-ohjelman ohjeistuksen mukaisesti merkin saamisen varmistamiseksi	2024	Kaikki tehdyt toimet	Kestävän matkailun koordinaattori
7. Sujuvat matkaketjut pienellä hiilijalanjäljellä toimivat –junayhteyden saamista on edistetty	Kutsutaan jälleen kerran keskeiset julkiset ja yksityiset tahot saman pöydän ääreen ja sovitaan konkreettisista jatkotoimenpiteistä, aikataulusta ja vastuutahoista.	2019-2024	Olemassa olevat resurssit	Kestävän matkailun koordinaattori Kuopion kaupunki, Business Kuopio yhdessä alueen yritysten kanssa
8. Matkailu kasvaa kestävästi	Määritellään seurattavat kestävyyttä ja ympärivuotisuutta kuvaavat indikaattorit, laaditaan lähtötilanneanalyysi ja asetetaan tavoitteet	2020	Kehittämishanke (rakennerahasto, maaseuturahasto)	Kestävän matkailun koordinaattori yhdessä alueen yritysten kanssa

Toimenpiteet (1/6)

1. Kestävän matkailun edistämistyö käynnistynyt

1.1. Tahkon oma allekirjoitettu sitoumus on päätös, siitä että kestävä matkailua kehitetään ja edistetään Tahkolla.

1.2. Viedään jo prosessissa olevia toimenpiteitä eteenpäin mm.

- Rinki-ekopiste –asiaa ja oman yrityksen lajittelutilannetta
- Ohjeita matkailijoille ”pyyhkeitä ei tarvitse vaihtaa” -idealla
- Yhteistyö alueen urheiluseurojen ja kyläyhdistysten
- Alueen yhteisen Facebook-ryhmän aktiivinen käyttö

1.2. Muodostetaan destinaation ydinryhmä, joka vie kestävä matkailua eteenpäin.

- Samalla tulee päättää myös ydinryhmän roolista, kuinka usein se kokoontuu, aikataulusta, työskentelymuodosta ja siitä mikä on eri jäsenten rooli. Ydinryhmä voi olla myös joku olemassa oleva ryhmä.

1.3. Nimetään kestävä matkailun koordinaattori/yhdyshenkilö

- Vastuuhenkilön nimeäminen tehostaa kestävä matkailun koordinoitua ja antaa työlle painoarvoa ja kasvot. Henkilö toimii yhteyshenkilönä liittyen destinaation kestävä matkailun kehittämiseen. Hän esimerkiksi vastaa siitä, että toimenpidesuunnitelman laadinta (ja sen toteutuminen) etenee sovitun mukaisesti.

1.4. Sitoutetaan yritysten lisäksi muut matkailutoimijat ja paikalliset toimijat kuten kyläyhdistykset.

- On tärkeää selvittää, mitkä tahot ovat vastuussa matkailuun liittyvistä luonto-, ympäristö- ja kulttuuriperintökysymyksistä. Lisäksi tulisi myös tunnistaa ne Tahkolla ja lähialueella toimivat tahot, jotka ovat päivittäisessä kosketuksessa matkailun kanssa, mutta eivät ole suoranaisesti matkailutoimijoita Relevanttien henkilöiden ja tahojen mukanaolo auttaa
 - määrittämään alueen luonnon ja kulttuuriperinnön merkityksen
 - varmistamaan, että kaikki tärkeät asiat otetaan huomioon
 - päättämään, mitkä tulevat toimet ovat realistisia ja vastaavat parhaiten kaikkien tarpeita ja
 - rakentamaan kestävyttä alueellisille suunnitelmille, hoitosuunnitelmille ja kehitysehdotuksille.

1.5. Sitoutetaan kaupunki

- Olisi hyvä, jos Kuopion kaupunki tekee virallisen päätöksen kestävä matkailun merkityksestä/asemasta Tahkolla.
- Tällainen päätös voi olla esimerkiksi aiheeseen liittyvä keskustelu ja päätös kaupungin roolista kaupunginvaltuuston kokouksessa ja päätöskirjaus pöytäkirjassa. Päätös voidaan toteuttaa esimerkiksi samassa yhteydessä, kun kaupunki päättää Kuopio-Tahko Markkinointi Oy:n rahoituksesta.
- Kaupungin on oltava myös mukana kestävä matkailusuunnitelman laadinnassa, ja kaupungin rooli on määriteltävä toimeenpano-ohjelmassa.

Toimenpiteet (2/6)

2. Kaikkien toimijoiden kestävä matkailun osaaminen on kasvanut

2.1. Valitaan kestävyiden teemat, joissa eniten haasteita mm. viestintä ja järjestetään näihin liittyviä täsmäkoulutuksia. Koulutukset voidaan toteuttaa yrityskoulutuksina tai osana kehittämishanketta.

- Tulossa oleva Sustainable Travel Finland -ohjelman online -itsearviointi luo käsityksen siitä, millä tasolla destinaatio on kestävä matkailun toiminnassa ja mitkä ovat haasteellisemmat osa-alueet, joiden eteen tulisi ensimmäiseksi tehdä kehittämistoimenpiteitä.

2.2. Tutustutaan kansallisiin kestävä matkailun periaatteisiin ja Sustainable Travel Finland -e-oppaaseen (sen ilmestyttyä)

2.3. Toteutetaan Sustainable Travel Finland -valmennus.

- Visit Finland Akatemiasta löytyy erityisesti Sustainable Travel Finland - ohjelman tueksi suunniteltu valmennuspäivä. Valmennus on yksi tapa saada alueellinen kestävä matkailun ohjelma alulle. Konkreettinen ja käytännönläheinen valmennus tarjoaa hyvät perustiedot ja lähtötason kestävä matkailun järjestelmälliseen edistämiseen yritystasolla.
- Valmennukseen kutsutaan mukaan myös tärkeimmät sidosryhmät.
- Valmennuspäivän aikana käydään läpi muun muassa seuraavat asiakokonaisuudet:
 - Ekologinen, taloudellinen ja sosiokulttuurinen vastuullisuus
 - Eettinen toiminta
 - Vastuullisuuden markkinointi ja viestintä
 - Johtaminen ja perehdytys vastuullisuusnäkökulmasta
 - Vastuullisuus ruokamatkailussa
 - Vinkkejä ja uusinta tietoa
- Valmennuspäivän tavoitteena on, että mukana olevat yritykset saavat eväät oman vastuullisuussuunnitelman tekemiseen, yrityksen nykytilan ja tulevaisuuden tavoitteet huomioiden.

Toimenpiteet (3/6)

3. Tahkoa alueena markkinoidaan kestävyysasiat huomioiden ja yritykset viestivät vastuullisista teoistaan

3.1. Kuopio-Tahko sivustolle kestävän matkailun alisivu <https://www.kuopiotahko.fi/>

- Jo etusivulle myös teksti otsikkomaisesti ”Tahkolaiset sitoutuneet edistämään kestävä matkailua”.
- Alisivulle näkyviin mm. kestävän matkailun sitoumus sekä konkreettisia toimenpiteitä mitä yritykset ovat kestävän matkailun eteen tehneet. Kuvamateriaali helpottaa hahmottamista.
- Kestävästä matkailusta kerrotaan kaikilla sivuston kielillä.
- Kestävä matkailu ja siihen liittyvät toimenpiteet nostetaan kaikkeen Kuopio-Tahko-markkinointiin, eri kanavissa.

3.2. Kannustetaan yrityksiä kertomaan kestävyteen liittyvistä toimenpiteistään

- Kaikkien yritysten tulisi nostaa vähintään muutama konkreettinen omaa asiakaskuntaa kiinnostava toimenpide ja aihe esille omassa markkinointiviestinnässään.

3.3. Hyödynnetään Visit Finlandin oppaita

- Vinkkejä vastuullisuusviestintään ja Työkaluja vastuullisuuteen ja viestintään löytyy: <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/matkailun-edistaminen/vastuullisuus/viesti-vastuullisuudesta/>

3.4. Liitetään sertifiointi tai muuten vastuullisuutta ilmentävä logo esille

- Liitetään logo kotisivun etusivulle ja linkitetään siitä mahdolliselle kestävä matkailun alisivulle.
- Jos yrityksellä ei ole sertifiointia tai ohjelmaa, tehdään lyhyt kuvaus etusivulle vastuullisuudesta toiminnasta ja linkitys mahdolliselle vastuullisuus –alisivulle.

3.5. Sustainable Finland Pledge

- Allekirjoitetaan itse sekä viestitään ja kannustetaan asiakkaita allekirjoittamaan vastuullisen matkailijan sitoumus Sustainable Finland Pledge. Lisätään linkki omiin viestintäkanaviin. <https://www.visitfinland.com/sustainable-finland-pledge/>

Toimenpiteet (4/6)

4. Tahkolla on yhdessä laadittu kestävän matkailun suunnitelma, jota toteutetaan

4.1. Laaditaan kestävän matkailun suunnitelma

- Toteutus yhdessä yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa.
- Toteutuu parhaiten kehittämishankkeen avulla.
- Prosessi vie arviolta puoli vuotta. Se on myös jatkuva.
- Suunnitelmassa otetaan kantaa mm. seuraaviin asioihin:
 - Kohteen hallinta: Kohteen eri sidosryhmien tunnistaminen ja yhteistyön edistäminen sidosryhmien välillä, myös paikallisten osallistuminen
 - Vierailijakokemuksen kehittäminen huomioiden myös palveluketjujen vastuullisuus
 - Luonnon, kulttuurin ja ympäristön haittavaikutusten minimoiminen ja hyötyjen maksimointi
 - Infrastruktuurin kestävyys ja kehittäminen
 - Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja sen hillitseminen
 - Taloudellinen kannattavuus ja matkailun aluetaloudellisten vaikutusten maksimointi
 - Kestävää matkailua edistävä ja tukeva tuotekehitys, markkinointi ja sidosryhmäviestintä
 - Vastuullisuustyöstä viestiminen matkailijoille
 - Osaamisen kehittäminen
 - Tarvittavat rahalliset- ja henkilöresurssit suunnitelman toteutukseen

4.2. Suunnitelman toteutus

- Suunnitelma on hyvä integroida muihin strategioihin ja toimenpidesuunnitelmiin, jotta se toteutuu parhaiten.
- Toteutuminen vaatii myös vastuiden määrittelyn sekä seurannan mittarien laadinnan ja seurantatavan määrittelyn.
- Suunnitelman toteutukseen tulee varata myös kehittämisresursseja niin henkilö kuin rahallisiakin.

Toimenpiteet (5/6)

5. Ympärivuotisilla yrityksillä (noin 15) on kestävyttä ilmentävä sertifikaatti

Osana kehittämistoimenpiteitä edistetään yritysten sertifiointia.

5.1. Tahkon aamukahvien yhteydessä yritykset, joilla on jo sertifikaatti kertovat omasta prosessistaan ja merkin hyödyistä.

- Käytännön kokemusten kautta muut yritykset saavat konkreettista tietoa sertifiointiprosessista, sen haasteista, hyödyistä ja itse sertifiointiin hyödyistä ja hyödyntämismahdollisuuksista.

5.2. Yritykset tutustuvat eri sertifiointeihin

- Yritykset voivat tutustua tämän hankkeen puitteissa laadittuun koosteen ja valita itselle sopivimman.
- Sertifiointeja hallinnoivat tahot tulevat myös mielellään kertomaan omasta sertifiointistaan ja siihen liittyvästä prosessista.

5.3. Yritysryhmän sertifiointiprosessin käynnistäminen

- Jos yritykset valitsevat saman sertifikaatin, on taloudellisesti ja toiminnallisesti järkevää aloittaa prosessi yhtä aikaa. Tällöin voidaan ostaa mm. koulutuspalvelu yhdessä.

5.4. Yritysten sertifiointi

- Jos Tahkon tavoitteena on saada destinaatiotason Sustainable Travel Finland -merkki, tulee yrityksistä vähintään 51 %:lla (mukaan lukien liikevaihdoiltaan suurimmat) olla yritystason Sustainable Travel Finland -merkki. Tämän sateenvarjomerkin saaminen vaatii jonkin kestävä matkailun sertifikaatin suorittamisen ja sitoutumisen kestävä matkailun edistämiseen.

Toimenpiteet (6/6)

6. Tahkolla on Sustainable Travel Finland – destinaatiomerkki

6.1. Hakeudutaan Sustainable Travel Finland - kehittämispolulle Visit Finlandin ohjeiden mukaisesti.

6.2. Toteutetaan kehittämistoimet Sustainable Travel Finland -ohjelman ohjeistuksen mukaisesti merkin saamisen varmistamiseksi.

7. Sujuvat matkaketjut pienellä hiilijalanjäljellä toimivat – junayhteyden saamista on edistetty

7.1. Kutsutaan jälleen kerran keskeiset julkiset ja yksityiset tahot saman pöydän ääreen ja sovitaan konkreettisista jatkotoimenpiteistä, aikataulusta ja vastuutahoista.

- Keskustellaan esim.
 - työntekijöiden kuljetusten koordinoinnista ”kuljetustinderi”,
 - eri aikataulusivustojen yhteensovittamisesta – kuten Matkahuolto, Vilkku, Skibussi yhteen osoitteeseen
 - juna-bussi –yhteyden edistämisestä Tahkolle sekä
 - muita Tahkon alueen saavutettavuuden ja kestävän liikkumisen edistäminen –toimintasuunnitelman mukaisesti.

8. Matkailu kasvaa kestävästi

- Kestävä matkailun kasvu tarkoittaa kaikkien kestävyiden osa-alueiden huomioimista - niin ekologinen, sosiokulttuurinen kuin taloudellinen kestävyys.
- Kestävän kasvun mittareita voivat olla mm.
 - viipymän piteneminen
 - ympärivuotisuuden kasvu
 - yhteistyön paraneminen
 - uudet ympärivuotiset työpaikat
 - hiilijalanjäljen pieneneminen
 - julkisten kulkuyhteyksien parantuminen
 - paikallisten tyytyväisyyden kasvaminen matkailua kohtaan
 - paikalliseen kulttuuriin perustuvien tuotteiden kasvu
 - Tahkon kokonaisvedenkulutuksen väheneminen.
- Osana kestävän matkailun suunnitelmaa määritellään seurattavat kestävyttä ja ympärivuotisuutta kuvaavat indikaattorit.
- Seurannan helpottamiseksi laaditaan lähtötilanneanalyysi sekä asetetaan tavoitteet.
- Seurataan asetettujen tavoitteiden toteutumista esim. vuosittain.

Yhteenvetona

- Lähtökohdat Tahkon kestävän matkailun kehittämiseksi ovat hyvät.
- Haasteina ovat
 - kestävän matkailun koordinaattorin löytäminen
 - resurssit yhteisten toimenpiteiden edistämiseksi
 - kaikkien alueen yritysten ja tarvittavien sidosryhmien sitoutuminen kestävän matkailun edistämiseen.

Kestävään matkailuun liittyviä sertifiointeja (tiedot 4.9.2019)								
Merkki, hallinnoija ja lisätietoa	Kohderyhmä	Pääkriteerijä	Hinta ja hinnan muodostus	Valmisteluprosessi	Auditointitapa	Auditointiväli	Viestinnän tuki	Koulutus
ECEAT Suomen luomumatkailuyhdistys – ECEAT Suomi ry : www.luomumatkailu.fi	Luomu- ja biodynaamiset tilat, ympäristö-vastuulliset majatalot ja ekokylät, sekä muut majoitus- ja vierailukohteet, joissa panostetaan ympäristönsuojeluun ja paikalliseen kulttuuriin. Tulossa kriteerit luomu- ja ekokahviloille ja –ravintoloille, kurssikeskuksille ja ohjelmalveluyrityksille. Jäsenenä mm. Frantsilan Hyvän Olon Keskus ja Pajaharjun maatila – Konnuslahti, Leppävirta.	Ympäristö: Luomutuotannon tukeminen ja luomutuotteiden käyttö, vesien suojelun huomioiminen toiminnassa, energian säästäminen ja uusiutuvilla energiamuodoilla tuotetun sähkön käyttö, jätemäärän minimointi ja jätteen tehokas kierrätys, julkisen liikenteen ja vähäpäästöisen liikkumisen suosiminen, luonnonsuojelu ja elinympäristöjen monimuotoisuuden vaaliminen Sosiokulttuuriset: Energiaa säästävää ja kulttuuriympäristöä kunnioitava uudisrakentaminen, vierailijoiden neuvonta ja tiedotus kestävyteen liittyen, kulttuuriperinnön säilyttäminen ja vaaliminen Taloudelliset: Paikallistalouden ja alueellisen yhteistyön tukeminen ja hyödyntäminen, toiminnan jatkuva kehittäminen laatuvaatimusten mukaisesti Pohjautuvat kansainvälisen kattojärjestön ECEAT Internationalin vaatimuksiin, osin sovellettu Suomen oloihin paremmin sopiviksi.	Yrittäjäjäsensmaksu 80 €/ vuosi. Uusilta yrityksiltä liittymismaksu 70 €, jolla katetaan nettiin tehtävää yrityssettelyä, sen englanniksi kääntämistä sekä yritysvierailun matkakuluja	Itsearviointi, jonka pohjalta kehittämistoimenpiteitä	Itsearviointi ja omaseuranta, avoin tiedottaminen toiminnasta sekä matkailijoilta saatu palaute. Yhdistys arvioi laatu- ja kestävyyskyselyn vastausten perusteella jäsenehdokkaan sopivuuden ECEAT Suomi ry:n matkakohteeksi. Ajoittaiset tarkastusvierailut matkakohteissa.	N/A	Valokuvallinen esittely yrityksestä ja sen palveluista (suomi/englanti) www.luomumatkailu.fi sivustolla, mukanaolo yhteisessä markkinoinnissa ja tiedotuksessa sekä Suomessa että ulkomailla (ECEAT International ja muut ulkomaiset yhteydet) ja esitteessä	Seminaareja, ympäristökasvatusta.
Ekokompassi Suomen luonnonsuojeluliitto: https://ekokompassi.fi/	Tapahtumille ja erityisesti palvelualan yrityksille Sertifiointin ovat saaneet mm. Real Albert Promotion (Kuopio Rock ja Tahkon Juhannus) ja Flow Festival.	Ympäristöön liittyviä kriteerejä: Sitoutunut noudattamaan toimintaansa koskevaa ympäristölainsäädäntöä ja -määräyksiä. Nimetty ympäristövastaava, joka koulututtanut. Kartoitettu ympäristöasioiden hallinnan nykytila sekä tunnistettu merkittävimmät ympäristövaikutukset. On ympäristöpolitiikka. Henkilöstö ohjeistettu. On jätehuoltosuunnitelma ja toimitaan jättesäädösten mukaisesti. Pidetään kirjaa vaarallisista jätteistään ja käsitellään ne asianmukaisesti Varastoidaan ja luetteloidaan käytetyt kemikaalit lainsäädännön mukaisesti. Käyttöturvallisuustiedotteet henkilöstön saatavilla ja henkilöstö opastettu kemikaalien turvalliseen käyttöön. Laadittu ympäristöohjelma (tavoitteet ja toimenpiteet vaikutusten vähentämiseksi). Päivitetään vuosittain. Tavoiteasetanta uudelleen väh. 3 vuoden välein. Tavoitteet asetetaan väh. 2 alla olevista osa-alueista, tapahtumissa kaikkiin, ja tulee pohjautua merkittävimpiin ympäristövaikutuksiin: Jätteen määrän vähentäminen ja lajittelu, energiatehokkuus ja uusiutuva energia, vastuulliset hankinnat, materiaalihokkuus, logistiikka ja liikkuminen, viestintä ja vaikuttaminen, yhteistyökumppaneiden sitouttaminen ja muu osa-alue Raportoidaan vuosittain ympäristöohjelman toimenpiteiden toteutumisesta ja tunnusluvuista. Johto ja henkilöstö tietoisia ympäristötyön edistymisestä. Pohjautuu: Svensk Miljöbas, Miljöfyrtårn, ISO 14001, EMAS	Alin rakentamismaksu 1500 € ja vuosimaksu 500 €. Hinta yrityksen koon ja tapahtuman kävijämäärien mukaan. Rakentamismaksu sis.: Neuvonnan Ekokompassi-järjestelmään, rakentamiseen (3x, yht. 10h), avainhenkilöiden koulutuksen ympäristöasioiden hallintaan, yrityksille Ekokompassi-huoneentaulun, tapahtumille tapahtuma kandidaatti -merkin, 12kk aikaa rakentaa Eko-kompassi-järjestelmä valmiiksi auditointia varten Vuosimaksu sis.: Ekokompassi-sertifikaatin, merkin käytön markkinoinnissa, vuosittaisen verkostoseminaarin, uutiskirjeen, spostineuvonnan, näkyvyyden verkkosivuilla	Ekokompassi-ympäristöjärjestelmä: Alkukartoitus, avainhenkilöiden koulutus, ympäristövaikutusten arviointi, lakisääteisten vaatimusten tunnistaminen, ympäristöohjelman laatiminen, tunnuslukujen valinta, ympäristötavoitteet ja toimenpiteet, ulkoinen arviointi eli auditointi	Koulutettu auditointi tekee arvioinnin. Raportointi Ekokompassille vuosittain	Ekokompassi-järjestelmä auditoidaan kolmen vuoden välein. Välivuotina raportoidaan työn etenemisestä, viestitään siitä myös omalle henkilökunnalle ja päivitetään ympäristöohjelma.	Nettisivut ja uutiskirjeet	Koulutus avainhenkilöille, tukea käynnistysvaiheessa. Vuosittain verkostotapaaminen vaihtuvalla teemalla.
Green Key Suomen ympäristökasvatus Oy: http://greenkey.fi	Hotelli tai muu majoitusalan yritys. Suomeen tulossa myös ravintolat ja kahvilat. Suunnitteilla kriteeristö muille alan yrityksille. Sertifiointin ovat saaneet mm. Break Sokos Hotel Tahko ja Hotel Kämp.	Ympäristö: Koostuu pääkriteereistä ja pistekriteereistä liittyen seuraaviin osa-alueisiin: Ympäristöjohtaminen ja vastuullisuus, henkilöstön osallistaminen, asiakkaiden osallistaminen, ympäristöaktiiviteetit, vedensäädöstä, puhtaanapito, jätteen vähentäminen, lajittelu ja kierrätys, energiansäästö ja –hankinta, elintarvikkeet, sisätilat, ulkotilat, hankinnat ja hallinnat Sosiokulttuuriset: Vain pistekriteerijä liittyen mm. lähiyhteisön tukemiseen ja yhteistyöhön, paikalliskulttuuriin arvostamiseen ja hyödyntämiseen, alueen elinvoimaisuuteen ja paikallis- ja lähituotannon suosimiseen hankinnoissa Taloudelliset: Vain pistekriteerijä liittyen alueen elinvoimaisuuteen ja paikallis- ja lähituotannon suosimiseen hankinnoissa	Ohjelman vuosimaksu (12 kk): Hotellit 1 750 e (+ alv), pienet majoitusliikkeet 950 e (+alv), leirintäalueet ja mökkikylät alle 5.000 yöpyjää/vuosi: 550 e (+alv), 5.000-25.000 yöpyjää/vuosi 850 e (+alv), yli 25.000 yöpyjää/vuosi 1 250 e (+alv) Auditointi: 500 e (+alv) + matkakulut.	Hakijan tulee täyttää kaikki pakolliset peruskriteerit thakuvaiheessa. Tämän jälkeen kaikki pakolliset kriteerit vuosittain sekä vuosittain titetty määrä pistekriteereistä. Hakemuksessa kirjallisena ympäristöpolitiikka, ympäristötavoitteet sekä näihin liittyvä toimintasuunnitelma.	Green Key käsittelee hakemuksen ja auditoin sen jälkeen hakijan. Auditoinnin tarkoituksena on varmistaa, että hakijan toiminta noudattaa Green Key -kriteeristöä ja neuvoa mahdollisten ongelmakohtien selvittämiseksi. Green Key tuomaristo käsittelee hakemuksen ja auditointiraportin, ja päättää sertifiointista. Sertifiointi on voimassa yhden vuoden kerrallaan. Jatkohakemus on ensimmäistä hakemusta kevyempi.	Auditointi tehdään 1. ja 2. vuonna, sen jälkeen 3 vuoden välein.	Ohjelman tuki ympäristötyölle ja siitä viestimiseksi. Mm. Green key nettisivut ja tiedotteet	Tarjoaa myös maksullista koulutusta ja konsultointia

Merkki, hallinnoija ja lisätieto	Kohderyhmä	Pääkriteerejä	Hinta ja hinnan muodostus	Valmisteluprosessi	Auditointitapa	Auditointiväli	Viestinnän tuki	Koulutus
Green Office WWF: https://wwf.fi/vaikuta-kanssamme/greenoffice/	Kaiken kokoisille toimistoille. Sertifiointin ovat saaneet mm. Itä-Suomen yliopisto (yliopistopalvelut) CWT Kaleva Travel Oy ja Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy.	Ympäristö: Green Office -työtä ohjataan seitsemän teeman avulla: johtaminen, viestintä ja sitouttaminen, energia ja vesi, kierrätys, lajittelu ja siivous, liikkuminen, ruoka, hankinnat.	Liittymismaksu 1500 € - 6000 € koskee organisaation suurinta toimistoa ja määräytyy toimiston henkilöstömäärän mukaan. Vuosimaksu 2000 € - 8000 € määräytyy toimiston henkilöstömäärän ja toimipaikkojen lukumäärän mukaan. + alv 24 %.	Solmitaan WWF:n kanssa Green Office - yhteistyösopimus, perustetaan toimistolle Green Office -tiimi, nimetään yhteyshenkilö. WWF:stä tukea ja konkreettisia neuvoja ympäristötyön aloittamiseen, arvioidaan lähtötilanne, luodaan ympäristöohjelma Green Office -työkalujen (Omapalvelu, WWF:n ilmastolaskuri, kulutustapamittari) avulla vuoden sisällä ja ylläpidetään organisaation ympäristöjärjestelmää.	WWF tarkastaa toimiston, kun ympäristöjärjestelmä on rakennettu.	Raportointi WWF:lle kerran vuodessa. Vuosittainen yhteenvedo omista ja koko Green Office -verkoston tuloksista Omapalvelun kautta. Auditointi 3. vuoden välein	Logo, nettisivut, Omapalvelusta valmista materiaalia viestinnän ja työyhteisön sitouttamisen tueksi, kampanjamateriaalia.	Green Officen apu ympäristöjärjestelmän luomisessa ja kehittämisessä. Säännöllisesti tietoa ajankohtaisista ympäristöasioista ja Green Office -teemoista mm. uutiskirje, tapahtumat ja WWF-lehti.
Joutsenmerkki Ympäristömerkintä Suomi Oy: https://joutsenmerkki.fi/yriyksille Kriteerit https://joutsenmerkki.fi/kriteerit/	Hotellit, retkeilymajat, ravintolat, kongressikeskukset Sertifiointin ovat saaneet mm. Saimaaholiday /Järvisydän hotel ja Marina Congress Center, kokouspalvelut ja ravintola	Kriteerit koostuvat useiden erilaisten ympäristöön liittyvien pakollisten ja valinnaisten pistevaatumusten yhdistelmästä. Pakolliset vaatimukset on aina täytettävä. Luvan saamiseksi on tietty pistemäärä saavutettava. Raja-arvot liittyen energiankulutukseen, vedenkulutukseen ja jätemäärään. Toimenpiteet liittyvät: energia, kemikaalit, vesi, jätteet, hankinnat, tarjoilu, kuljetukset, menettelytavat, sekä ruokaan, hotellihuoneisiin, uimahalliin liittyvät erityspiirteet ja vaihtoehtoiset vaatimukset ravintoloille. Uusissa 2019 voimaan tulleissa kriteereissä tiukennettiin kriteerejä mm. koskien energian raja-arvoja ja ensisijaisia energianlähteitä, kemiallisten tuotteiden raja-arvoja, ravintoloiden luomutuotteiden määrää ja biojätteen raja-arvoa.	Uusi hakemus: 3 000 €/yksikkö, uusintahakemus: 1 500 €/yksikkö, mikroyrityksille (alle 10 työntekijää ja lvv alle 2 M€) myönnetään 50 % alennus hakemuskustasta. Vuosimaksut: 0,15 % alle 1,5 M€ kokonaisliikevaihdosta /yksikkö ja 0,03 % yli 1,5 M€ menevästä kokonaisliikevaihdosta / yksikkö. Minimimaksu on 2 000€ / yksikkö ja maksimimaksu on 6 000 € / yksikkö. + alv 24 %	Hakeminen on liiketoiminnan kehitysprosessi. Se kehittää monipuolisesti yrityksen toimintaa: tuotekehitystä, tuotantoa, johtamista, markkinointia ja myyntiä, samalla auttaen vähentämään ympäristön kuormitusta. Nimetty yhteyshenkilö auttaa hakemisessa. Hakemuksessa: toiminnan yleiskuvaus sekä energian- ja vedenkulutusta, lajittelemattomien jätteiden ja käytettyjen kemikaalien määrää, hankintaa sekä vieraiden lukumäärää koskevat tiedot viim. 12 kk tai kuluneen vuoden ajalta. Hakemuksen hyväksyntä ja tarkastuskäynti.	ks. Edellinen.	Kriteerit voimassa 23.10.2013 - 31.12.2020. Ympäristömerkin käyttöoikeus on voimassa niin kauan kuin tuote täyttää vaatimukset tai kunnes kriteereiden voimassaoloaika päättyy. Ympäristömerkintä-organisaatio ilmoittaa uusista tämän jälkeen voimaan tulevista vaatimuksista viimeistään vuotta ennen kriteereiden päättymispäivää.	Näkyvyyttä nettisivujen Kuukauden tuote -osiossa, Luvanhaltijat esittelyssä -osiossa, uutisissa ja Joutsenblogissa, sosiaalisessa mediassa, yhteisiä kampanjoita, apua viestintään, muun muassa some-päiväysten ideointia, tiedotteiden tekemistä, puhujia ja materiaaleja tilaisuuksiin ja koulutuksiin, messuyhteistyötä, sertifikaatin yrityksen toimitilan seinälle, Joutsenmerkki-lipun yrityksen lipputankoon	Henkilökunnan, myyjien ja jälleenmyyjien koulutusta, ilmainen jäsenyys Hankinta-verkostossa ja uutiskirje
Roope-Satama Pidä saaristo siistinä ry: https://urly.fi/1jic Kriteerit https://urly.fi/1jic	Venesatamat Merkin ovat saaneet mm. Casinon vierassatama Savonlinnassa sekä Lutakon satama Jyväskylässä.	Ympäristöön liittyviä kriteerejä: Satamalla on ympäristöohjelma. Ympäristövastaavan nimeäminen, jätehuollon asianmukainen järjestäminen, jätevesien asianmukainen käsittely, siisteys ja roskattomuus, turvallisuudesta huolehtiminen, tiedottaminen ja opastus ympäristö- ja turvallisuusasioista, halua olla mukana ja kehittää satamatoimintaa	Roope-satamajäsenyyden hinta 120 € / vuosi	Hakemus tehdään PSS ry:n sähköisellä lomakkeella (sataman tiedot, ympäristövastaavan tiedot sekä tiedot sataman ympäristö- ja turvallisuusratkaisusta).	Itsearviointi. PSS Ry käy hakemuksen läpi. Ensimmäisen kevään aikana satamaan tehdään opastus- ja arviointikäynti.	Roope-satamaksi ilmoitaudutaan aina vuodeksi kerrallaan. Itsearviointi tehdään vuosittain ennen veneilysesongin alkua. Arviointi/opastuskäynti sataman sitä toivoessa, mutta käynti noin 2-3 vuoden välein sekä ”yllätyskäyntejä”.	Ohjelman nettisivut, Roope-lippu salkoon vedettäväksi Roope-satama-diplomi ja banneri verkkosivuille julistee, t-paita yms. näkyvyyttä ohjelmaan osallistumisesta	Tukea sataman toimintaan erityisesti jätehuoltoa koskevissa kysymyksissä ja ympäristötyön kehittämisessä, edullisen osallistumismaksun PSS ry:n vuosittaiseen koulutustapahtuma Satamaseminaariin
GeoGolf GeoFoundation: https://sustainable.golf/about/support_network?country=Finland www.getoncourse.golf	Golf-kentät Sertifiointin ovat saaneet mm. Tahko Golf Club ja Tarinaharjun Golf Oy.	Ympäristö: Kentän ekologisen ja maisema-arvon ymmärtäminen, tietoinen suojelualueiden, elinympäristöjen, lajien tai maisemien suojelu, ylläpidettävän ruohon sopivuus ja veden, lannoitteiden, torjunta-aineiden ja muiden resurssien käytön minimointi, vuosittaista dataa lannoitteiden ja torjunta-aineiden käytöstä, integroitu IPM-lähestymistapa, joka minimoi lannoitteiden, torjunta-aineiden ja muiden resurssien käytön, jätevesien ja valumien poistot ja käsittely lakisääteisten vaatimusten mukaisesti, rekisteri vaarallisista aineista ja niiden oikeaoppinen varastointi, käsittely, levittäminen ja turvallinen hävittäminen, toimenpiteitä huoltorakennusten, klubitalon ja golfkentän aiheuttaman ympäristöhaittojen estämiseksi. Kansainvälinen.	On-line kurssin/alustan vuosimaksu 300 €. Arviointi paikan päällä 1150 € + matkakulut, etäarviointi 315 € ja hallintomaksu 315 €	OnCourse-ohjelman läpikäynti, yhteydenotto GEO:hon ja auditointi, GEO –jäsenmaksun maksaminen, vuosittaiset seurantaraportit	Auditoidaan kirjallinen ja paikan päällä arviointi.	3 vuoden välein	Viesintämateriaalia, kohteet esittelevä nettisivu	Online-kurssi

Sustainable Travel Finland Visit Finland: https://urly.fi/1jgg	Matkailuyritykset ja matkailualueet	Sustainable Travel Finland merkin ajatus on tarjota yrityksille ja destinaatioille konkreettinen kestävä matkailun työkalupakki, jolla kestävien toimenpiteiden ja valintojen omaksuminen alueen tai yrityksen arkeen helpottuu. Sustainable Travel Finland -kehityspolun aloittaminen tai -merkin hakeminen ei maksa yrityksille tai alueille, vaikka toimenpiteistä saataakin aiheutua kuluja ja työ eittämättä vaatii aikaa ja henkilöresursseja. Sustainable Travel Finland -merkin saaneet yritykset ja alueet saavat käyttöönsä jatkuvan kehittämisen mallin, matkailun kestävä kehitykseen liittyvää uusinta tietoa sekä markkinointitukea ja lisänäkyvyyttä Visit Finlandin kanavissa.	Maksuton, katso seuraava.	7-asteleinen kestävä matkailun kehittämispolku: sitoutuminen, osaamisen kasvattaminen, kehittämissuunnitelman laatiminen, vastuullisuusviestintä, sertifiointi, todentaminen ja mitattavuus ja Sopimus Sustainable Travel Finland -merkin käytöstä	Kehittyminen todennetaan parin vuoden välein online-alustalla,		Mm. pääsy Visit Finlandin viestintäkanaviin	Sustainable Travel Finland –ohjelman tueksi suunniteltu valmennuspäivä.
Ruokaan liittyviä sertifiointeja								
Merkki, hallinnoija ja lisätietoa	Kohderyhmä	Pääkriteerijä	Hinta ja hinnan muodostus	Valmisteluprosessi	Auditointitapa	Auditointiväli	Viestinnän tuki	Koulutus
Avainlippu Suomalaisen työn liitto: https://avainlippu.suomalainentyo.fi/tietoa-kampanjasta/	Avainlippu on rekisteröity yhteisömerkki. Merkki kertoo, että tuote on valmistettu tai palvelu on tuotettu Suomessa ja työllistää Suomessa.	Käyttöoikeus voidaan myöntää Suomessa valmistetuille tuotteille ja tuoteryhmille sekä yksilöidyille ja nimetyille palveluille tai niiden yhdistelmille, joiden kotimaisuusaste on vähintään 50 prosenttia. Keskimäärin Avainlippu-tuotteiden kotimaisuusaste on yli 80 prosenttia. Kotimaisuusaste tarkoittaa suomalaisten kustannusten osuutta tuotteen tai palvelun omakustannusarvosta. Laskelmassa otetaan huomioon kaikki tuotteeseen tai palvelun tuotantoon kohdistuvat kustannukset. Palveluyritysten kohdalla on yrityksellä lisäksi oltava merkittävä kotimainen omistusosuus, Suomessa toimiva johto ja yrityksen pääkonttorin on sijaittava Suomessa.	Merkin käyttöoikeusmaksu on yhtä kuin liitolle maksettava jäsenmaksu. Maksu on 97-5900 euroa vuodessa riippuen yrityksen liikevaihdosta. os esimerkiksi yrityksen kokonaisliikevaihto on 1 000 000 € ja Avainlippu-tuotteiden liikevaihto 500 000 €, on jäsenmaksu 628,00 € / vuosi.	Hakemuslomake sekä jäsenhakemus, mikäli yritys ei ole vielä Suomalaisen työn liiton jäsen.	Katso edellinen.	Käyttöoikeus voimassa vuoden kerrallaan.	Tukea tiedottamiseen ja markkinointiviestintään. Voit tuoda esille yrityksesi arvopohjaa suomalaisen työllisyyden edistäjänä käyttämällä markkinointiviestinnässä liiton jäsenyydestä kertovia ”Osaamista Suomesta”, ”Suomalaisen työn puolesta” ja ”Suomalaisen Työn Liiton jäsen” -logoja.	
Hyvää Suomesta Ruokatietoyhdistys Ry: https://www.hyvaasuomesta.fi/	Hyvää Suomesta -merkki on suomalaisten pakattujen elintarvikkeiden alkuperämerkki. Se kertoo suomalaisesta raaka-aineesta ja työstä.	Liha, kala, muna ja maito sellaisenaan ja osana muita elintarvikkeita on aina 100 % suomalaista. Jos pakkauksessa on vain yhdenlaista raaka-ainetta, on sen oltava 100 % suomalaista. Monen raaka-aineen tuotteessa raaka-aineesta 75 - 100 % on suomalaista. Lopputuotteen valmistus ja pakkaaminen tehdään Suomessa.	Vuosittainen jäsenmaksu liikevaihdon mukaan. Esim. 0-1 milj. € liikevaihdolla maksu 290€/vuosi.	Hyvää Suomesta -merkin käyttäjäksi tullaan siten, että haetaan Ruokatieto Yhdistys ry:n jäsenyyttä ja samalla ilmoitetaan tuotteet, joihin toivotaan Hyvää Suomesta -merkki.	Hyvää Suomesta -merkin käytön oikeellisuutta valvotaan säännöllisesti. Ulkopuoliset audioijat tarkastavat yritysten käytäntöjä riskiperusteisesti 3 - 4 vuoden välein. Lisäksi tuotteita seurataan jatkuvasti.	Katso edellinen.	Hyvää Suomesta -merkin avulla voit kertoa ruuan kotimaisuudesta helposti ja luotettavasti. Hyvää Suomesta -merkin tunnettuus on erinomainen; vuonna 2017 tehdyn selvityksen mukaan 94 % kuluttajista tunnistaa merkin.	
Reilu Kauppa -merkki Reilu kauppa Ry: https://reilukauppa.fi/meista/mika-on-reilu-kauppa/merkit/	Yrityksille, jotka myyvät Reilun kaupan tuotteita. Reilun kaupan merkillä myydään lähinnä kahvin, banaanin, kaakaon, teen ja puuvillan kaltaisia tuotteita ja raaka-aineita, jotka eivät kasva Suomen ilmastossa.	Reilun kaupan tuotteissa on sertifiointimerkki. Se tarkoittaa, että tuote on joko täysin Reilun kaupan tuottajilta ostetuista raaka-aineista valmistettu (kuten kahvi) tai kaikki ne tuotteissa olevat raaka-aineet, joita on saatavilla Reilun kaupan raaka-aineina, ovat Reilun kaupan raaka-aineita (kuten jäätelössä sokeri, kaakao ja vanilja).			Reilun kaupan sertifiointimerkkiä käytetään tuotteissa, jotka on sertifioitu kansainvälisten Reilun kaupan kriteereiden mukaisesti. Järjestelmän kriteerit asettaa Fairtrade International. Kriteerien tarkoituksena on saada aikaan kehitystä ja varmistaa, että järjestelmän hyödyt tavoittavat kehitysmaiden tuottajat.	Reilussa kaupassa kauppaa käyvät yritykset ja tuottajat eivät valvo itse itseään, vaan valvonta ja kaupankäynti on selvästi erotettu toisistaan. Valvonnalla tarkoitetaan sen varmistamista, että Reilun kaupan tiloilla ja koko tuotantoketjussa aina valmiiseen tuotteeseen asti toimitaan kriteerien mukaisesti.		

Merkki, hallinnoija ja lisätietoa	Kohderyhmä	Pääkriteerejä	Hinta ja hinnan muodostus	Valmisteluprosessi	Auditointitapa	Auditointiväli	Viestinnän tuki	Koulutus
Sirkkalehti -merkki Kotimaiset Kasvikset Ry: https://urly.fi/1jbb	Suomalaisten puutarhantuotteiden – vihannesten, marjojen, hedelmien, kukkien sekä taimistotuotteiden – ja ruokaperunan tuotemerkki.	Merkkiä saa käyttää vain ekstra- tai ykkösluokan tuotteille. Sirkkalehteä käyttää reilu 400 yritystä. Merkkiä voivat käyttää vain ne viljelijät ja pakkaamot, jotka ovat tehneet merkin käyttöoikeudesta sopimuksen Kotimaiset Kasvikset ry:n kanssa. Samalla viljelijät sitoutuvat noudattamaan Laaturaha-ohjeistoa, joilla varmistetaan sekä tuotteiden hyvää laatua että ympäristöä säästäviä tuotantomenetelmiä.	Jäsenmaksu	Kauppapuutarhaliitto on tehnyt vuodesta 1919 työtä kasviuoneyrityksen toimintaedellytysten ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Liiton jäseneksi voivat liittyä vain vihannes- ja/tai -kukkaviljelyä harjoittava kasviuoneyritykset sekä itujen tuottajat.				
Eurolehti -merkki Ruokavirasto: https://urly.fi/1jja	EU:n pakollinen luomutunnus kaikissa pakatuissa luomuelintarvikkeissa, jotka valmistettu EU:n alueella. Lehtimerkin käyttö edellyttää toimijan kuulumista viralliseen luomuvälvontaan.	Eurolehti-tunnuksen käyttö on lainsäädännöllä selkeästi rajattu luomutuotteiden merkintöihin, esittelyyn ja mainontaan. Pakollista tunnuksen käyttö on valmiiksi pakatuissa luomuelintarvikkeissa. Valmiiksi pakatulla elintarvikkeella tarkoitetaan kuluttajille ja suurtalouksille toimitettavaa elintarvikkepakkausta, jonka sisältöä ei pakkausta avaamatta tai vaihtamatta voi muuttaa.		Eurolehti-tunnuksen käyttö edellyttää toimijan kuulumista luomuvälvontaan sekä tunnuksen käytöstä annettujen säännösten ja ohjeiden noudattamista. Tunnuksen käytölle ei tarvitse hakea lupaa. Eurolehteä luomutuotteiden merkinnöissä, esittelyssä ja mainonnassa käyttävien toimijoiden on hyvä tutustua huolella komission ja Eviran antamaan ohjeistukseen tunnuksen käytöstä.				
Leppäkerttu -merkki Luomuliitto: https://urly.fi/1jff	Suomalainen luomumerkki tiloille, joiden tuotanto kuuluu luomuasetuksen (EY) N:o 834/2007 mukaiseen luomuvälvontaan ja on hyväksytty luomutarkastus.	Leppäkerttu-merkki kertoo tuotteen luonnonmukaisesta tuotantotavasta ja raaka-aineen alkuperästä. Leppäkerttu-merkillä merkityn maataloustuotteen pitää olla 100 prosenttisesti suomalaista ja valmisteissa suomalaisen raaka-aineen osuus pitää olla vähintään 75 % (pääraaka-aineissa 100 % eli liha, maito, vilja, kananmunat, hunaja, sienet, kasvikset, marjat, hedelmät, peruna, öljy- ja palkokasvit). Paikallisen merkin tapauksessa suomalaisuus vaatimukset ovat paikallisuusvaatimuksia. Kuitenkin raaka-aineet, joita ei voi korvata suomalaisilla, voivat jalosteiden toissijaisena raaka-aineena olla ulkomaisia (esim. kaakao jäätelössä).	Jäsenmaksu (150-500€)			Kolme vuotta		
Aurinkomerkki eli Luomu Ruokavirasto: https://urly.fi/1jje	Suomen oma kansallinen luomumerkki, jolla varustetun tuotteen täytettävä EU:n luomuasetuksen ehdot.	Tuotteen oltava suomalaisen luomuvälvontaviranomaisen valvonnassa. Merkin voi saada sekä suomalainen että tuontiluomutuote.						